

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

ČERVENEC - ZÁŘÍ 1969

ROČNÍK VI — 7-9

Zpráva o XIII. Šrámkově Sobotce

[29. června — 5. července 1969]

Letošní ročník měl heslo: **Věrní sobě**. Vyjadřovalo se jím jednak to, že dominantním rysem seminárních přednášek a diskusí zůstává stále — jak tomu bylo od první Sobotky — péče o kulturu řeči a zájem o poezii a krásnou literaturu, jednak to, že i letos pokračují osvědčené kontakty se Slovenskem.

Podtitul hesla „Hovory o jazyce a národní kultuře“ udával náplň

dopoledních seminářů.

V nich byl všestranně rozebrán význam jazyka v dějinách národa a v jeho kultuře. K tomuto tématu promluvila již na zahajovacím matině 29. června národní umělkyně Jarmila Glazarová, která toho dne přijala diplom čestné občanky města Sobotky, a univ. prof. dr. Milan Machovec ve své přednášce „Dějinné zdroje české národní síly a naděje“. V dalších dnech přednášel doc. dr. František Svejkský („Všef každému srdce po jazyku svému“), doc. dr. František Daneš, ředitel Ústavu pro jazyk český ČSAV („Tajemství mateřské řeči“) a doc. dr. Zdeněk Kožmín, který metodicky zajímavě rozebral jazykovou, stylovou a významovou stránku současné české prózy. Do diskusí po přednáškách vnesla jádro a vzhled zasloužilá pedagogická a kulturní pracovnice Ludmila Žofková, nositelka medaile J. A. Komenského. Poslední dopoledne (5. 7.) byla — ke škodě věci poněkud improvizovaná — beseda kulturně výchovných pracovníků. Za Hanu Pazderkovou, která se nemohla dostavit, zahájila rozpravu dr. Bešťáková z KOS v Hradci Králové a dr. Šimonová z ministerstva kultury; pozoruhodný diskusní příspěvek pronesla spisovatelka Marie Kubátová. — Na základní heslo seminářů navazovala také celodenní literární exkurse, která měla námět „Pozdrav zemi“ a kterou do Poještědí, kraje Karoliny Světlé, vedl prof. V. Kamelský z KPÚ v Praze.

Letošní Šrámkova Sobotka zůstala věrna i myšlence, která byla přínosem loňské Sobotky a jejímž záměrem je zvýšit u učitelů a posluchačů pedagogických fakult zájem o techniku řeči, výslovnost a koncepci mluveného projevu. Proto byla do programu znovu pojata

celostátní soutěž pedagogických fakult

v uměleckém přednesu, zorganizovaná za pomoci Ústředního domu lidové umělecké tvořivosti v Praze. Do soutěže se přihlásili posluchači z Banské Bystrice, Hradce Králové, Olomouce, Plzně, Prahy-Brandýsa a Ústí n. Lab. Účastníci (17) v souhlasu s členy poroty (Dana Musilová, Šárka Štemberková-Kratochvílová, Marie Hejnová, dr. Oldřich Heckel, Jiří Hraše) uznávali, že je správný požadavek, aby se umělecký přednes jako prostředek literární a všeobecné výchovy dostal jako zvláštní předmět do studijního plánu pedagogických fakult a aby se prohloubila péče nejen o jazykovou kulturu, ale aby se

soustavně pěstovala individuální hlasová hygiena učitelů a žáků. — Svě zaujetí pro umělecký přednes projevili účastníci soutěže na samostatném zdařilém večeru 3. 7., který jim zrežirovala prof. DAMU Dana Musilová.

S požadavkem zvýšené péče o mluvené a přednášené slovo souvisí také třídenní

seminář lektorů a vedoucích souborů uměleckého přednesu,

který tu pravidelně již po 7 let pořádá Krajské osvětové středisko v Hradci Králové za vedení Josefa Vavříčky a Miloslava Kučery.

Přehledkou celoročního úsilí těchto dobrovolných pracovníků Východočeského kraje je vždy

„poetické odpoledne“

na soboteckých prostranstvích. Letos se ho 29. června zúčastnily soubory z Hlinska, Letohradu (u Šolcova statku), Broumova, Svitav (u sv. Anny) a Havlíčkova Brodu (na louce pod Humprechtem). Neúnavní svitavští recitátoři, vedení prof. Marií Votavovou, pak uspořádali 3. 7. ještě dvoji večerní vystoupení se Šiktancovou poemou Adam a Eva v střediskové knihovně. Soubor z České Třebové měl navečer 28. 6. vlastní pořad na hradě Kosti, který vhodně zapadl do gotického prostředí. Za zmínku stojí, že Svitavští dali přednost návštěvě Sobotky před pozváním na Štúrův Zvolen a Havlíčkovodští přijeli navzdory tomu, že jim v týž den probíhal doma atraktivní program Haškovy Lipnice.

Večerní pořady

začaly v pondělí 30. 6. zajímavým experimentem: režisér Jiří Hraše uvedl **Šrámkův Měsíc nad řekou** v koncertním půdiovém aranžmá. Aby připoutal pozornost především na básníkovu slovo v dialogu i ve scénických poznámkách, dal jednotlivé role čistě hercům pražských divadel (František Hanus — Hlubina, Roman Hemala — Josef Roškot, Alfréd Strojček — Villy Roškot, Vlasta Jelínková — paní Hlubinová, Drahomíra Fialková — Slávka Hlubinová, Consulea Morávková — Růžena Paviátová). I když tato náročná interpretace neuspokojila některé posluchače, kteří očekávali skutečné představení, přinesla významné poznání: Šrámkův jazyk je i po téměř padesáti letech (premiéra byla 1. 2. 1922) stále živý, divadelně mluvný a myšlenková náplň sama o sobě má silnou emocionální odezvu i u dnešního posluchače.

Heslo „Věrní sobě“ našlo výrazné uplatnění na **slovenském večeru** v sokolovně 1. července. Slovenští hosté přenesli do přátelského českého prostředí program připravený na počest stého výročí založení Živeny, prvního spolku slovenských žen. Po projevu ředitelky pedagogické školy v Turčanských Teplicích Margity Nižňanské, která seznámila obecnost s dějinami a významem Žive-

ny, následoval živý a pestrý pořad, komponovaný zasloužilou učitelkou Elenou Jurčíkovou. Žákyně pedagogické školy v Turčanských Teplicích přednesly verše slovenských básníků a pěvecký sbor této školy Mladost, řízený zasloužilou učitelkou Janou Chovanovou, sklídl velký úspěch temperamentním podáním písní slovenských skladatelů a písní lidových.

Neobvyklý ráz měl večer 2. července v děkanském chrámu. Tam posluchači brněnské JAMU, Eva Doláková a Josef Růžička, uspořádali koncert klasických skladeb pro varhany a flétnu (Bach, Händel, Rychlík) a Recitační studio Šrámkova domu předneslo „Pašije“ podle sepsání Matoušova. Vedoucí souboru Jiří Paďour z Divadla za branou koncipoval tyto pasáže z Písma tak, že se objevila hluboká lidská a básnická krása textu, a nastudoval je tím způsobem, že nevyzněly jako recitace, ale spíše jako meditace o člověku, který stál v poznané pravdě až do tragického konce.

Mohutným závěrem večerních pořadů byl 4. 7. koncert mužského sboru a sólistů Armádního uměleckého souboru. Skladby Smetanovy, Dvořákovy, Janáčkovy, Foerstrovy, Novákovy, Martinů a j., přednesené za řízení Jindřicha Pěnčíka čistě a plně, nalezly — stejně jako dobře vybrané recitace Jana Plavky — u posluchačů radostný ohlas a zanechaly v nich silný zážitek. Tento večer byl zároveň vhodným úvodem k následujícímu

sokolskému dni,

uspořádanému při stém výročí vzniku sokolské jednoty v Sobotce (viz další článek).

Jako každý rok — přičiněním a péčí dr. Karla Samšíňáka — doplňovala program Šrámkovy Sobotky

výstava obrazů.

Ve střediskové knihovně byl instalován zajímavý soubor obrazů Vlastimila Beneše. O tvůrčí metodě umělcově promluvila při zahájení 28. června prof. Naděžda Melniková-Papoušková. V sokolovně byla 1. července instalována hezká výstava slovenských výšivek.

Vítanou protiváhou pracovní náplně seminářů a náročných pořadů byly

odpolední vycházky a exkurze.

Ačkoliv počasí bylo značně vrtkavé, mohli cizí návštěvníci poznat zajímavosti Sobotky a okolí a zejména zdařilý byl celodenní zájezd do Poještědí.

Součástí soboteckého festivalu je také

literární soutěž Šrámkovy Sobotky,

dotovaná školskou a kulturní komisí ONV v Jičíně. Na zahajovacím dopoledni 29. června vyhlásil předseda komise František Dvořák výsledky VII. ročníku této soutěže.

Do stanoveného termínu, tj. do 15. dubna, došlo letos více prací než v minulých ročnících, a to 33 prací od 30 autorů.

Do I. kategorie patří 21 beletristických výtvorů, z toho 17 básnických, 1 dramatický a 3 povídkové.

V II. kategorii jsou 4 studie literárněhistorické.

V III. kategorii je 8 prací vlastivědných.

Na základě odborných recenzí a ve snaze, aby si soutěž udržela svou váhu a hodnotu, soutěžní komise při ONV v Jičíně rozhodla takto:

1. cena nebyla udělena v žádné kategorii.

2. cenu získávají 4 autoři, a to

v I. kategorii Vladimír Brandejs z Voděrad u Rychnova n. Kn. za sbírku veršů Nejistotín;

v II. kategorii dr. František Bařha z Prahy za práci Josef Hukač, autor písně Když měsíček spanile svítil, Alois Havel z Bakova za výklad Postava českého učitele (učitelky) v poezii;

v III. kategorii Zdeňka Metelská a Karel Svoboda z Jičína za studii Tvůrce české polky Fr. M. Hilmar.

3. cenu jediná práce, a to v III. kategorii. Je to práce o Janu Tobiáškově, kterou napsal Otakar John z Nové Paky.

Jinak byly přiznány odměny, a to

v I. kategorii 4 autorkám za jednotlivé básně (E. Krausové z Ústí n. Lab., L. Macháčkové z Prahy, A. Šafránkové z Pardubic a B. Švábové ze Sobotky);

v II. kategorii E. Fialové z Nové Paky za studii o Antonínu Kotíkově;

v III. kategorii A. Tulkové z Nové Paky za práci o kantorské rodině Hartlů, A. Doubravovi z Hradce Králové za Sobotecký triptych, J. Matátkovi z Jičína za práci Kantorský hudební rod Straků v Drahorazí, J. Vašků z Vyskče za příspěvek k historii odboje na Turnovsku.

Účastníci Šrámkovy Sobotky.

Stálým jádrem účastníků na všech bodech programu byli členové učitelské exkurzní vzdělávací základny v Sobotce. Přijelo jich letos 83 (loni 76, předloni 71), a to z Prahy 23, z kraje Středočeského 5, Východočeského 23, Severočeského 3, Západočeského 2, Severomoravského 11, Jihomoravského 5, ze Slovenska 6; k nim patřili i posluchači pedagogických fakult a 5 učitelů češtiny z vojenských škol.

Zvyšující se příliv do exkurzní základny svědčí o přitažlivosti tématické náplně Šrámkovy Sobotky i o tom, že tu účastníci nacházejí něco, co je specifikum Sobotky. Podle slov předsedkyně základenské samosprávy, prof. Jarmily Pěčkové, je velkým kladem Sobotky, že se tu účastníci mohou seznámit osobně s vynikajícími osobnostmi a že se tu nějak přirozeně vytváří ovzduší vzájemné družnosti a přátelství i dobrého humoru, k nimž patří dobrá strava, pěkné vycházky, vlídnost soboteckých občanů a veselé besedy po večerních pořadech. Tyto klady dovedly vždy vyvážit jisté nedostatky v ubytování i v zásobování (velmi se postrádala např. cukrárna).

Na Šrámkovu Sobotku přijelo kromě 75 hostů ze Slovenska 25 seminaristů Krajského osvětového střediska z Hradce Králové, na 100 členů recitačních souborů z Východočeského kraje, členové poroty a další hosté (dr. Jitka Dvořáková z ministerstva školství, dr. Jiří Žantovský z Památníku národního písemnictví, dr. Oldřich Heckel z pedagogické fakulty v Olomouci, dr. Věra Kratochvílová z pedagogické fakulty v Hradci Králové, Zdeněk Skoupil z Výzkumného ústavu odborných škol, dr. J. Krám z Krajského pedagogického ústavu v Hradci Králové, Kamil Mařík z Krajského osvětového střediska v Českých Budějovicích, Vladimír Semelka, ředitel Osvětového domu v Náchodě, 3 členové OD v Semilech, OD v Písku zastupovala Jarmila Mikolášová, která oplácela návštěvu Soboteckých na letošním Šrámkově Písku, redaktor Pochodně Otakar Rydlo aj.). Aspoň na krátkou návštěvu přijel ředitel Národního muzea dr. Vladimír Denkstein s chotí, univ. prof. dr. Mirko Novák s chotí, dr. Vratislav Kubálek z Čs. rozhlasu v Praze. Tak měla Sobotka začátkem července asi o 300 obyvatelů více a přírůstek by mohl být ještě větší, kdyby tu bylo víc možností ubytovacích. — Na jednotlivých pořadech se účastnili zástupci ONV v Jičíně (Fr. Dvořák, předseda ŠKK, Jar. Polák, inspektor pro kulturu), pracovníci OD a OLK v Jičíně a četní jiní zájemci z okolí. Zvláště potěšující je živé účastenství široké sobotecké veřejnosti. Proto seminární přednášky měly průměrnou účast 120 lidí a na večerních pořadech ve spojitelně, v sokolovně a v kostele bylo 250—500 osob. Tím se Šrámkova Sobotka prospěšně liší od festivalů v jiných městech, kde pořady probíhají bez valné pozornosti domácího obecnictva a jsou považovány za záležitost cizích návštěvníků. Soustavná a mnoholetá kulturní práce nese zřejmě v Sobotce své ovoce a přispívá k dobrému jménu hostitelského města.

Z tohoto hlediska je zajímavá „mikrominiánketa“, kterou uspořádal s návštěvníky Šrámkovy Sobotky redaktor Zpravodaje Karol Bílek. Na otázky:

1. pokolikáté jste na Šrámkově Sobotce — 2. proč sem jezdíte, dostal např. tyto odpovědi:

1. poprvé až pojednácťe.

2. Vřef každému srdce po jazyku svému (Magda Cucová z Prahy);

K vůli Šrámkovi a Českému ráji (E. Dusbabová, učitelka z Prahy);

Chťel jsem poznat její atmosféru, o které jsem již mnoho slyšel (Aleš Doubrava, věd. pracovník Krajského muzea v Hradci Králové);

Spojuje se tu krásné kulturní prostředí s poezií a přírodou (prof. M. Votavová ze Svitav);

Na ŠS je specifické publikum, které se jinde nevyskytuje... (doc. dr. Fr. Svejkský);

Ježdím sem rád a mám pocit, že zde něco užitečného vždy udělám (doc. dr. Fr. Daneš);

ŠS jsem znal z doslechu, dlouho se již drží, je dobrá, a tak jsem osobně chťel poznat její prostředí a pomoci (doc. dr. Zd. Kožmín);

Slyšela jsem o ŠS moc krásného a pověst nelhala (J. Müllerová, Praha);

Vše, co se tu děje, se točí kolem jazyka — a to mě přitahuje (L. Žofková);

Protože sem musím — bez ŠS by nebylo žádné léto (rež. J. Hraše);

Pro ten jeden krásnej zámek nedaleko Jičína, pro ozvěnu

na Humprechtě, slunečné sobotecké stráně, putování za poezii atd. (J. Vavříčka, KOS Hradec Králové); Kvůli hezkým setkáním lidí s poezií a naopak (Fr. Brzoň, Havlíčkův Brod); To se nedá odpovědět jednou větou [prof. J. Sáblik ze Žďáru nad Sázavou]; Protože je tu strašně fajn (E. Doláková z Brna); Líbí se mi Sobotáci (J. Petránková, učitelka z Hradce Králové) ... atd., atd.

Také dodatkové věty ankety jsou zajímavé. Např.: Kdyby nebylo ŠS, musili bychom si ji vymyslet (E. Dusba-
bová); Abyste i pro příští rok vymysleli stejně krásné heslo jako letos — a my měli dostatek vůle ho vpravdě naplnit (J. Vavříčka); Sobotka jednou, Sobotka vždy! (M. Votavová); Budu rád, když si na mne zase vzpomenete (Fr. Svej-
kovský); Jsou tu výborní lidé, s kterými si člověk rozumí, prostě ŠS předčila mé očekávání (Zd. Kožmín); Pro kulturní tradici patří Sobotka k místům mého srdce (L. Žofková); Mám dvě přání: aby ŠS ještě mnoho let pokračovala a aby i v jiných městech byli podobní nadšenci na národa roli dědičné (Fr. Daneš); Aby ŠS nebyla nikdy naposlady (Jos. Růžička, JAMU Brno); V roce 1969 pokládám za zvlášť důležité vhodné motto ŠS (dr. Jiří Žantovský, PNP Praha).

Propagace

Sobotku a Šrámkovu Sobotku soustavně propaguje Zpravodaj ŠS, který za redakce K. Bílka vychází měsíčně a po dobu festivalu denně. K Šrámkově Sobotce byly vydány letáky, plakáty a pozvánky podle návrhu ak. malíře Ivana Krejzlíka. Denní programy byly uváděny na malých plakátech a na poutačích, které vytvořil výtvarník OD v Jičíně František Zajíček, a v místním rozhlasu. Také denní a jiný tisk přinesl kratší i delší informace. Hlavní propagací ovšem je vždy program a jeho splnění. Potom návštěvníci ŠS se stávají sami propagátory, jak dosvědčují stoupající počet školních a turistických zá-

jezdů a návštěv. To má jistě také ekonomický dosah. A ten by mohl být efektivnější, kdyby si Jednota počínala pružněji, počítala se zvýšeným turistickým ruchem a tak lépe uspokojovala požadavky návštěvníků.

Organizace

Šrámkových Sobotek je založena na iniciativě několika domácích pracovníků, kteří jsou ve spojení s MNV a OB. Jsou vděční za pomoc, kterou získávají u jednotlivců a institucí mimo Sobotku. Letos spolupořadatelé byly tyto instituce: Ministerstvo kultury, ONV, ŠKK ONV a Osvětový dům v Jičíně, KNV a Krajské osvětové středisko v Hradci Králové, Krajský pedagogický ústav v Praze a v Hradci Králové, Ústřední dům lidové umělecké tvorivosti v Praze, katedry českého (slovenského) jazyka na pedagogických fakultách, krajská vojenská správa v Hradci Králové.

V podrobnostech byly organizační práce rozděleny takto:

1. Koncepce programu, jednání se spolupořadatelé, s přednášejícími a účinkujícími, přijímání hostí, propagace, veškerá korespondence — V. a M. Hejnovi;
2. exkurzně vzdělávací učitelská základna a všechny práce s ní spojené — D. Bílková-Kyzivátová;
3. ubytování návštěvníků mimo základnu — O. Martinec, V. Hejn;
4. stravování ve školní jídelně — Zd. Holubová;
5. redakce a vydávání denního Zpravodaje — K. Bílek, O. Martinec;
6. technická zařízení, scénické úpravy — Př. Bureš, V. Fiedler, Fr. Zajíček, členové Recitačního studia Šrámkova domu;
7. vycházky a exkurze — D. Bílková-Kyzivátová, K. Bílek, dr. K. Samšíňák, V. Kamelský, J. Volf;
8. Výstava — dr. K. Samšíňák, K. Bílek, J. Volf, V. Hašková, L. Vogelová;
9. Sokolský den — výbor a členové TJ Sokol Sobotka.

Pořadatelé děkují všem institucím a jednotlivcům i všemu občanstvu za pochopení a příspěví ke zdárnému průběhu festivalového týdne.

Šrámkův Písek - Wolkrův Prostějov - Šrámkova Sobotka

Je třeba vidět, slyšet, zúčastnit se. Posuzují-li s odstupem letošní XIII. ŠP, XIII. WP a XIII. ŠS, jsem opravdu ráda, že jsem měla možnost vidět tyto tři akce krátce po sobě, dýchat jejich zvláštní osobitou atmosféru, posoudit rozdíly, klady i zápory.

XIII. Šrámkův Písek svým rozvržením na celý týden byl po této stránce výborný, neuspěchaný, porota měla čas se nad inscenacemi zamyslet a objektivně je posoudit. To byl velký klad XIII. ŠP a domnívám se, že by měl být zachován pro další ročníky.

Další výbornou akcí byly semináře a různá setkání se zahraničními delegacemi, se soubory, metodiky, porotou, setkání, která nejdou dost dobře naplánovat dopředu, ale na která je nutno počítat s určitou časovou rezervou.

Co by bylo třeba vyřešit na příští ŠP:

1. Stravenky pro seminaristy a členy souborů by měly mít hodnotu 20 Kčs a měly by být na ně zajištěny snídaně, obědy a večeře v jedné restauraci. Jiná léta tak tomu bylo, letos ne, ale musíme si uvědomit, že seminaristé, tj. studenti a učni, neoplývají finančními prostředky a za 15 Kčs v normální restauraci se nikdo 3X denně nenají.

2. Veškerou propagaci jak ŠP, tak Písku a jeho okolí (brožury, odznaky apod.), by měli seminaristé a všichni hosté ŠP dostávat zdarma, jako tomu je všude jinde. Při prodeji popagačních materiálů se na tom nic nevydělá nebo je tento příjem zanedbatelný, ale zapomíná se na vlastní účel, na propagaci, kde se náklad obrátí v zisk, třeba v jiné formě a jindy.

O tom, že pro příští léta se počítá s tím, že ŠP bude přehlídkou a ne soutěží, se již hovořilo, a tento požadavek pořadatelů ŠP je plně oprávněný. Soutěž byla největší slabinou XIII. ŠP.

ŠP má vždy výborný výběr profesionálních představení, v této tradici by se mělo pokračovat. Jak bych si představovala program XIV. ŠP?

Dopoledne semináře, večerní představení od 19 hod. — 2 profesionální představení, 4 amatérská (na velké je-

viště), 1 estrádu na ukončení. 6 divadel poezie, která by šla pouze do divadelní kavárny po hlavním představení od 22 hodin. Poslední večer po estrádě by byla zajištěna restaurace Bílá růže včetně terasy pro taneční zábavu na rozloženou. Dopoledne bych nechala volná, vlastně rezervovaná na setkání a hodnocení poroty, prohlídku města a okolí, kratší zájezdy apod. Ale hlavně by bylo třeba pro příště zajistit větší účast diváků na představeních. Představení amatérská nechávat zdarma a zainteresovat školy a podniky. Jinak se domnívám, že pořadatelé v r. 1969 udělali pro XIII. ŠP opravdu maximum.

Wolkrův Prostějov měl velké plus oproti ŠP v tom, že vystoupení divadel poezie nebyla soutěží, ale přehlídkou, že všechna tato představení viděli pořadatelé předem, že měli opravdu velký výběr, veškeré informace o souborech včas a podle mne pozvala porota na WP opravdu to nejlepší z nejlepšího.

Ovšem nahustit do 4 dnů 11 vystoupení divadel poezie plus další akce plus Ústřední kolo soutěže v sólové recitaci středoškoláků a učňů, to byl takový nápor, že vystoupení v posledních dnech bylo nutně poznamenáno nemožností soustředění jak diváků, tak i poroty, a tím nutně musí být vystoupení souborů poškozeno.

Druhou takovou připomínkou je, že divadla poezie nutně potřebují trochu intimnější, vhodnější prostředí, než jim bylo možno na letošním WP poskytnout.

A konečně je trochu víc než nemožné zúčastnit se zároveň soutěže v sólové recitaci a představení divadla poezie. Domnívám se, že představení divadla poezie by nemělo být v dopoledních hodinách. Vždyť přece koho víc než recitátory by mělo takové divadlo zajímat — a ti jsou na soutěži. Snad by bylo nejvhodnější ponechat dopoledne pouze na soutěž jednotlivců a na hodnocení vystoupení divadel poezie, těch, která vystoupila den předtím. To je jenom pár připomínek na okraj k posouzení pořadatelům WP.

Jinak vše výborné — ubytování, stravování za 20 Kčs denně tři výborná jídla, propagační materiály

měly úroveň a byly zdarma pro všechny účastníky, za to za všechno patří Přípravnému výboru WP jen čest a chvála. Byla to kulturní akce, která pro mladé má velký přínos.

Šrámkova Sobotka se nese sama o sobě zcela jiným směrem a má docela jinou atmosféru než obě akce předešlé. ŠP a WP jsou akce opravdového mládí a pro mladé v první řadě. Diváky i účinkujícími jsou ve své většině mladí a celá akce je záležitostí určitého druhu lidí: seminaristů, soutěžících, pořadatelů atd. — město Písek i město Prostějov, většina občanů, je mimo tyto akce, zatím co Sobotka, snad právě proto, že je malým městem, žije doslova celá touto akcí. Všechny pořady a vystoupení jsou plně navštíveny, každá akce má své vlastní prostředí. Sobotka je položena v kouzelné krajině, plné literární historie, i proto je opravdu výborným rámcem celé této akce.

I poslání Šrámkovy Sobotky je jiné, je seminářem pro učitele: Hovory o jazyce a národní kultuře.

Dopoledne byly opravdu kvalitní přednášky, odpoledne celostátní soutěž posluchačů pedagogických fakult v uměleckém přednesu, večer kulturní pořady. Např.: Šrámkův Měsíc nad řekou jak ho neznáte, v režii J. Hraše, za účinkování herců pražských divadel. Slovenský večer družby — recitace a zpěvu. Varhanní koncert a recitační program v děkanském chrámě. Večer poezie posluchačů českých a slovenských pedagogických fakult, apod. Některá odpoledne byla věnována poznání literární

historie tohoto kraje. Ještě několik slov k soutěži v sólové recitaci zde. Měla mnohem vyšší úroveň než v Prostějově (srovnávám s druhou kategorií na WP a — to nebyl příliš velký věkový rozdíl), a přec porota v Sobotce usoudila, že úroveň není taková, aby se mohlo jednat o soutěž, ale změnila ji na přehlídku, bez vyhlášení pořadí jednotlivých recitátorů — a já se domnívám, že to bylo správné.

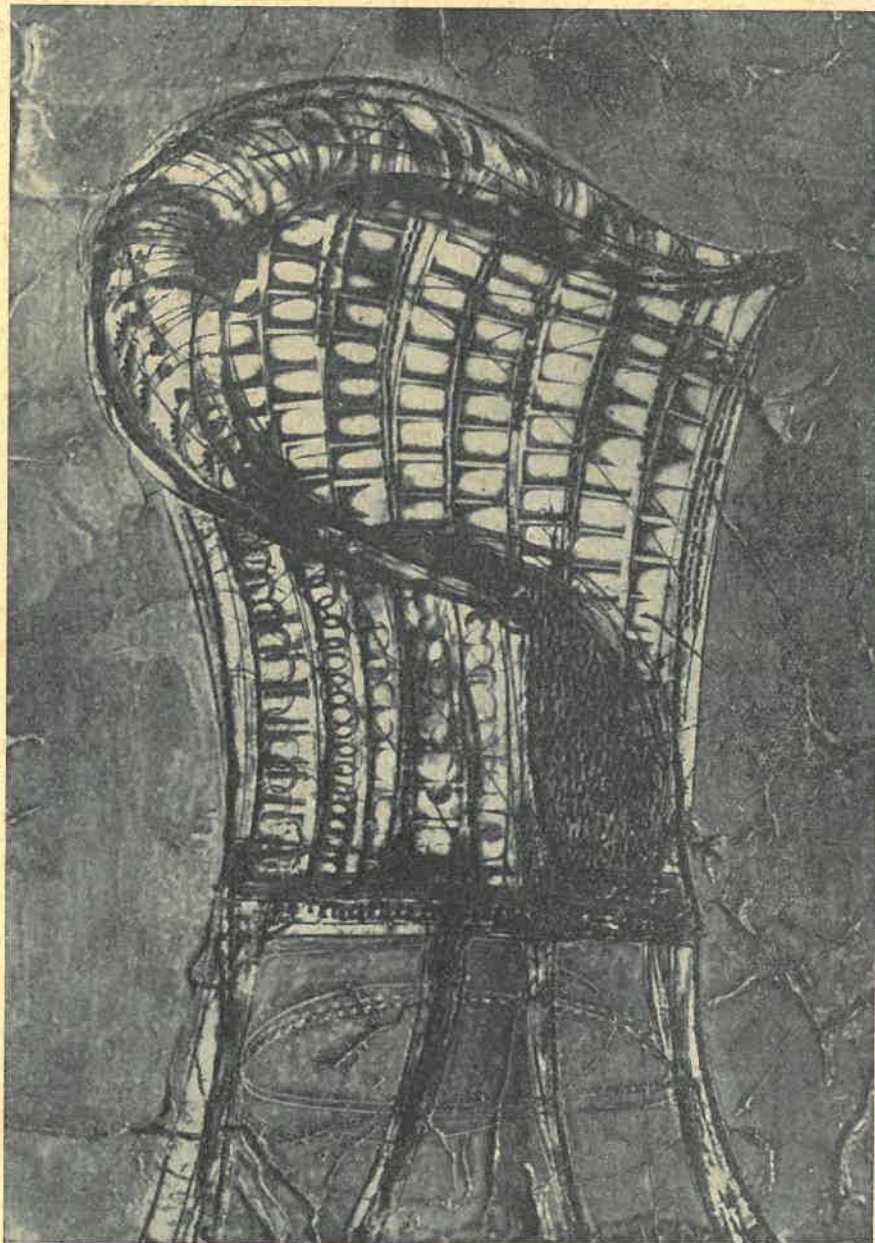
Dále se domnívám, že takové a podobné akce jako je sobotecká, pořádané pro učitele, jsou nejen opravdovým přínosem pro ně samotné, ale hlavně pro jejich žáky, což je jistě hlavním účelem.

A na konec pár slov díky a obdivu pořadatelům, kterých je opravdu jen několik, ale celá akce byla bez jediného kazu, plna srdečnosti a lásky k věci.

Pro mne byla účast na těchto třech akcích velkým přínosem i proto, že jsem měla možnost setkat se s metodiky mnoha okresů, porovnat práci jejich i jejich kulturních zařízení s naší vlastní prací v OOD v Písku. Porovnat pořádání různých akcí, druhy akcí, různost kulturního života v tom či v onom kraji.

Ráda bych proto poděkovala jak Přípravnému výboru XIII. Wolkrova Prostějova, tak i pořadatelům Šrámkovy Sobotky za jejich pozvání a pohostinství a věřím, že se s nimi setkám na XIV. Šrámkově Písku v roce 1970.

Jarmila Mikolášová, Okresní osvětový dům, Písek

Marta Taberyová: Pletené křeslo. Z nedávné výstavy naší přední keramičky, jejíž dílo známe i ze sobotecké výstavy v roce 1967.

NA NÁVŠTĚVĚ V PÍSKU

Pořadatelstvo Šrámkova Písku pozvalo pořadatele Šrámkovy Sobotky k návštěvě píseckého festivalu, který se konal 7.—13. června t. r. jako ústřední kolo soutěže Unie středoškolačů a učňů v oboru amatérských divadelních souborů, divadel poezie a smíšených uměleckých skupin. Pozvání bylo tak srdečné a program Šrámkova Písku tak lákavý, že Sobotečtí neodolali a aspoň na skok se vypravili do města nad Otavou, které spolu se Sobotkou udržuje šrámkovskou tradici. Zájezdu se zúčastnilo 26 osob, mezi nimi členové RSSD a jeho spolupracovníci. Písečtí přijali Sobotecké opravdu přátelsky a věnovali jim všemožnou pozornost. Hned po příjezdu 7. června vřelý a nadměrně ochotný profesor Josef Kotalík, bývalý ředitel píseckého gymnasia a zasloužilý literární a kulturní historik, povodil Sobotecké po zajímavostech města, uvedl je do památného domu „U kouli“, z jehož oken se kdysi mladý Šrámek okouzleně díval do kraje a na Otavu, seznámil je s raritami vlastivědného muzea, jehož ředitel Sobotecké zvláště srdečně pozdravil a upozornil na některé literární spojitosti. Večer zhlédli sobotečtí hosté výstavu „Poezie ve fotografii“ a zúčastnili se zahájení XIII. Šrámkova Písku. Po projevu předsedy MěstNV Jar. Šindeláře a recitaci Šrámkových veršů byla hlavním bodem večera veselohra Aleny Vostré „Na koho to slovo padne“ ve svižném provedení Činoherního klubu Praha. V divadelní kavárně se potom ještě dlouho besedovalo s mladými herci.

Slunné nedělní ráno 8. června bylo rámcem krásné chvílky u splavu na Otavě a osvěžující procházky na

stinném starém hřbitově, který je píseckým Slavínem (je tu i hrob soboteckého rodáka prof. Karla Cumpfe a jeho rodiny). Ještě několik zastavení na malebných píseckých prostranstvích a zákoutích (fotografové tu měli dost motivů) a Sobotečtí se, ač neradi, chystali k odjezdu. Zastavili se ještě na Zvíkově a na Orlíku, prohlédli si jejich pamětihodnosti a pokochali se pohledem na rozsáhlou vodní pláň Orlického jezera, které právě ozařovalo plné slunce letního odpoledne.

Měli si tedy Sobotečtí v autobuse, který znamenitě řídil pan František Rón, na zpáteční cestě o čem vypravovat. Také srovnávali Šrámkův Písek a Šrámkovu Sobotku, ale tuze krátký pobyt v Písku jim nedovoloval dojít k objektivnímu závěru. Jisté je jen to, že i Písek i Sobotka mají své vyhraněné programy i cíle a mají také svou zvláštní atmosféru, která vyplývá z vnitřních a vnějších okolností a možností. Písek je proti Sobotce velice město, jeho festival je jistě lépe dotován a jeho organizace je zajištěna řadou věci oddaných dobrovolných i profesionálních pracovníků. Také obchodní provozny se dovedly (přestože byla sobota a neděle) přizpůsobit potřebám návštěvníků. Ale přesto se zdá, že Sobotka může směle pokračovat v ušlechtilé soutěži (je-li tu vůbec možné o soutěži mluvit) s krásným městem nad Otavou, které bude Soboteckým po této návštěvě ještě bližším. Jisté si mnozí budou své dojmy ozývovat, až se budou probírat propagačními tisky, jež jim Písečtí hned po příjezdu darovali, a až fotografové volají svou hojnou kořist.

Sbor pro občanské záležitosti v Sobotce

Je to již více než deset let, co byl ustaven Sbor pro občanské záležitosti v Sobotce. Tyto Sbory byly zakládány ve všech matričních střediscích ze zástupců občanských, společenských organizací, národních výborů atd. a měly pomáhat lidem ve chvílích, které vyžadují účast spoluobčanů. Jsou to chvíle radosti při narození dítěte či při sňatku i chvíle bolesti a žalu při odchodu někoho z drahých, jsou i další závažné okamžiky v lidském životě. Tyto události jsou obvykle spojeny s administrativními akty (doklady ke sňatku, důchodové zabezpečení apod.), které jsou organizovány a řízeny z matričního oddělení národního výboru. Členové Sboru nastupují k další pomoci. Působí třeba jako smuteční řečníci při rozloučení na hřbitově nebo v krematoriu. Pomáhají ve spolupráci s ředitelstvím ZDŠ a orgány veřejné bezpečnosti při každoročním slavnostním předávání občanských průkazů mladým žákům devátých tříd. Také beseda s branci před odchodem do základní vojenské služby nebývá vzácností. Dá se hovořit i o jednotlivých individuálních akcích, kdy pracovníci Sboru se snaží zlepšovat manželské soužití a zabezpečovat ohroženou výchovu dětí.

K nejhezčím povinnostem Sboru patří vítání nově narozených občánků našeho města a okolí do života (naposledy se konalo letos 19. dubna). Od roku 1958 jsme uvítali již více než 290 dětí. Na každé této malé slavnosti za přítomnosti rodičů i dalších občanů jsou děti vítány slavnostní hudbou, žáci ze školní družiny recitují básně a předají maminkám kytičky a rodiče podepíší do pamětní knihy slib, že budou dobře pečovat o výchovu dítěte.

Sňatků bylo na MNV v Sobotce uzavřeno od roku 1958 více jak 790. Za tímto číslem se skrývá značný počet rozhovorů se snoubenci o problémech, které sebou přináší manželství, množství organizačních rad a pomoci při shánění dokladů apod. K pomoci snoubencům byla zřízena dokonce SVATKA, která za ně obstará mnoho záležitostí. Snoubenci, kteří uzavírali sňatek u MNV v Sobotce, byli s přijetím i prostředím a vlastním obřadem plně spokojeni, a tak se často stávalo, že za čas navštívili sňatkovou síň i jejich příbuzní nebo známí.

Prostředí sňatkové síně nyní zaznamenalo velkou změnu. Sbor zde provedeno nově nepřímé osvětlení podle návrhu výtvarníka Karla Bartáka z Prahy, které umělecky podtrhuje zdobený strop místnosti. Prostory byly nově vymalovány a vyzdobeny uměleckým textilem z pražského Díla. Byl upraven stůl ve sňatkové síni, zakoupeny nové koberce a místnost byla vybavena novými sedačka-

mi, moderně zapadajícími do celého prostředí. Bylo sem instalováno i reprodukční stereo zařízení, takže je možnost nahrát si celý obřad na magnetofonový pásek. V předsíni byl zřízen prostor pro jednání se svědky a šatna odpovídající celému prostředí. Umělecké vázy a květinová výzdoba vhodně doplňují moderní vzhled a působivost prostředí.

Někdo se snad pozastaví nad tím, že se věnují peníze na takovéto akce. MNV i Sbor pro občanské záležitosti v místě a odbor pro vnitřní věci ONV v Jičíně si však jsou dobře vědomy, že při uzavírání sňatků nejde jen o správní akt, o podepsání protokolu o uzavření manželství, ale že jde o chvíle, na které mají snoubenci a všichni ti, kdož v té chvíli doprovázejí snoubence na jejich prvním kroku do společného života, vzpomínat po celý život. K tomu právě napomáhá citlivě volené a upravené prostředí. Nejde zde o laciný efekt, divadelní inscenaci vedoucí k slzám a ukázaní se před veřejností. Sboru a všem, kteří jsou okolo, jde především o to, aby slavnostní prostředí a důstojný průběh obřadu zdůraznily snoubencům závažnost jejich rozhodnutí.

Veřejnost kladně přijímá i hezkou pozornost, že totiž MNV v Sobotce zasílá občanům při sňatku, při narození dítěte nebo při úmrtí někoho z blízkých pěkné grafické listy, zhotovené podle návrhu akad. malíře Vladimíra Kopeckého z Prahy. A že nezapomíná ani na staré spoluobčany při jejich významných životních jubileích.

Přes všechnu tuto kladnou bilanci někdy pocítujeme, že akce mají charakter nahodilosti, že tato záslužná práce by si zaslouhovala systematictější řízení a konkrétnější uplatnění nových sociologických metod. Někde tyto zkušenosti již uplatňují v širším měřítku. I v Sobotce se Sbor pro občanské záležitosti snažil v roce 1967 uvést v život trvalou poradnu pro snoubence, manžele a rodiče, v níž by pomáhali lékaři, právníci, učitelé a další pro věc zapálení nadšenci. Snad čas ukáže, jak dobré a potřebné by to bylo. Sbor by tuto činnost mohl za pomoci organizací a podpory orgánů, které s těmito záležitostmi mají co dělat, zcela zodpovědně převzít. Výsledek této systematické práce by se jistě projevil ve výchově dětí i lidí samých, ve zlepšených poměrech mnohých manželství a rodin atd.

Lze si tedy závěrem jenom přát, aby další desetiletí bylo poznamenáno rozvojem a rozkvětem myšlenek, pro které byly Sbory zakládány, a aby autor, který se za těch deset let bude zabývat podobným tématem, mohl se jenom pousmát nad problémy, které se nám zdají nepřekonatelné a neuskutečnitelné. OM

POD JUNÁCKOU VLAJKOU

Zašli jsme si v sobotní podvečer procházkou kolem hradu Kostí okolo zdi pivovaru lesem plným vysokých šumivých borovic a zdatných smrků podle skal a potoka, který se víne klikatě lukami. Jdeme tiše lesní cestou, prosátou zdravým vzduchem. Na konci starého Bílého kosteckého rybníka je novější rybník zvaný Partoták. Všude, kde je pěkné místo, jsou rozloženy stany, parkují auta, jinde si turisté opékají vuřty a večeří, tu zase zpovzdálí zní písně a struny kytary. Všude je tak hezky, kol dokola samý les a voda uprostřed — připadáte si jako v pohádce.

Došli jsme tichou lesní krajinou na konec Partotáku — a tu vidíme opět po dlouhé přestávce — junácký tábor. Byli to chlapi z Úval u Prahy — padesát jich bylo. Mohli jsme na nich nechat oči. Dobře upravený tábor s naší československou vlajkou uprostřed, u vchodu strážní budka pokrytá mechem, oddílové vlajky... Junáci se chystali na večerku. Ukázněně nás hned zdravili, jiní čistí a už upravení ve stejnokrojích pobíhali kolem stanů a všichni se jistě těšili na hezký večer u táboráku.

Chlapi, vlčata a junáci, se starali sami o sebe. Sami si tábor postavili, sami si ho udržovali a sami si i vařili. Je to velká zkouška samostatnosti. Pokud junák nebo skautka nesložili ještě junácký slib, na táboře je k tomu nejlepší příležitost. Je to závazek trvalý a každý dobrý junák nebo skautka mu chtějí zůstat věrni po celý život.

Tábor je i dobou zkoušek junácké zdatnosti, kázně, důmyslu a odvahy.

Poslali nás ještě dál za jejich tábor, kde byla v samostatném táboře jejich děvčata, také asi 50. Šli jsme podle lesa po louce plné vůně z posečené lesní trávy. Již z dálky jsme viděli žluté a zelené stany a kuchyň v samém lese. Byla zde i hranice dřeva, uchystaná na táborový oheň. Uprostřed zase vlála krásná vlajka naší země. Skautky a světlušky se procházely po táboře ve stejnokrojích, velmi slušně zdravily, jiná děvčata už vykukovala ze stanů a chystala se na večerku. Jistě se jim tu líbilo v tak krásném malebném prostředí plném romantiky. Zaznívá znělka večerky, od táboráku slyšíme krásné české písně, které se nesou lesnatou krajinou. Zde se naplňují skutečné ideály...

Musíme už zase jít k domovu... I v dalších červencových dnech jsme úvalské junáky a skautky potkávali na soboteckých ulicích a v okolních vesnicích. Získali si sympatie všech svým vzorným vystupováním a chováním, jsou dobře vedeni svými vedoucími. Za rok přijedou opět.

A nám zůstává v srdcích silný zážitek, krásná melodie nesoucí se nočním lesem:

Zapad' den, slunka svit
vymizel z údolí a temen hor,
odpočiň každý, kdos boží tvor.

Ludmila Kolumpková

Jaroslav Šulc

Srpnové odpoledne

Postavili tu dvě lavičky nad svahem, kudy průkopem projíždí třikrát denně vlak. Už v roce 1905, když jsme se sem přistěhovali, porušili klid a starou idylu někdejší obory pod Humprechtem. Ale zvykli jsme si na ten ra-

Sobotecký přírodovědec Josef Šulc. Snímek ze sborníku Sobotka 1968.

chot kol přes pražce, na čpící kouř ze špatného uhlí, který na čas pokryl krásné stromy za tratí, zvykli jsme si na výstražný hvizd lokomotivy, když přejela vysoký násep a novým průkopem se blížila k silnici bez zábran nahoru k Vesci a Kostí. A nakonec se staly vlaky ukazateli času těm, kteří nenosili hodinky.

Za pěkných dní rád sem chodívám. Nejdřív se zastavím na hřbitově u hrobu na novém oddělení, kam shlíží podivná stavba Humprechtu s třemi komíny nad vrchní šindelovou střechou s velkým pozlaceným půlměsícem na špičce. A pak se kolem hřbitovni zdi vracím k brance ve zdi, a to už je jen kousek dolů lesem. Ve všední dny sem málokdo přijde. A když, tak se drží cesty nebo si najdou jinou lavičku, když mne tu osamělého uvidí, jak se opírám o hůl, hledě přes trať k lesu nad svahem. Nikdo neví, že víc hledím někam dál a hlouběji: jako všichni staří lidé vracím se zpět do uplynulého života a hlavně do dětství a mládí, které se stává bližší a výraznější než všechno, co se teď děje kolem mne.

Lavička je odvrácená od cesty, skrytá za jasany a duby, je omšelá, zešedlá a nazelenalá od mechů a lišejníků. Vyryté monogramy svědčí o věčné touze mládí zanechat zde památku na první chvíle setkání a snad i na první chvíle vzpomínek a zklamání. Po opěradle občas přeběhne černý mravenec, usedne tu muška nebo motýl, dole je prázdná myší díra, kolem ní vyšlapaná mravenčí cesta, kudy pospíchají neúnavní dělníci s větvičkami, s vajíčky, jejich břemena jsou obyčejně větší než jejich velikost. Jdou za svou povinností, nevšímají si ničeho. Která a jaká síla života je pohání ve věčném spěchu?

Ve svahu pode mnou se v mírném větru chvějí listy břízky, kousek dál zašustí občas výstražně listy osiky na dlouhých řapíčkách. Vojtěška kvete fialově na svahu. Vosy, včely, čmeláci se houpavě přenášejí od květu ke květu. A bílí běláskové neklidným letem jako bez cíle se třepetají přes trať. A nežli zmizí dole v louce, už tu opět letí další. Takový je klid kolem — je to jen zdánlivý klid — všechno je v pohybu, jen já se snažím tiše a klidně sedět.

Když mne tu někdo spatří, potichu zajde dál do lesa. Myslí si, že mne nebude rušit ze spánku. Ale nespím a můj klid je jen zdánlivý, v hlavě mám stále chaos myšlenek. Vzpomínám si na to, co je za mnou, a tichý vítr v břízkách mi k tomu hraje píseň. Za tratí tancují smrky a sosny svůj věčný tanec. Vidím proti obloze, jak se vrcholky pohybují, uklánějí se, snad si i povídají, sem vítr zanáší však jen tu jedinečnou a nevyslovitelnou vůni: jak jinak zavoní sosna, když na ni rozsvítí slunce, jak teskná je vůně smrčín a nejkrásnější a nejmocnější závan jedlí, kterých tu je tak málo, a proto si jich nejvíc považují.

A v mé hlavě se točí, tancují, poletují, vystupují a opět zapadají myšlenky, ten tanec vrcholků naproti je jejich odrazem, symbolem, a mně působí tichou radostí, vzbujuje ve mně silné vědomí existence, života, zahání chmurné myšlenky zmaru, pochyb a beznaděje. Právě ten rej a shon úvah mne posiluje, zbavuje tísně.

Jak bohatý a složitý vystupuje život přede mne v klidném srpnovém odpolední ve stínu starého dubu, kdy jen penízky slunečního světla zdobí lavičku a její okolí!

Proč vedle vonícího jetele, dávajícího léčivý med, vyrůstá z téže země hořká fialová zeměžluč? Jistě proto, aby léčila, ale jinak než sladký med! Proč cizopasný světlík (zde mu říkají ambrožka, poněvadž jeho drobná bílá kvítka rozkvétají kolem svátku tohoto dávného svétce) utiňuje a posiluje nemocné oči? Proč zelené odendky puškvorce, připomínající vousaté zakrnělé vodníčky, z bahna a z chladu dovedou vymámit nejen léčivou hořkou chuť, ale i zvláštní vůni, krásnější než proslavený francouzský parfém? Dosud tajemně rostou pam-pelišky, které vypouštějí jedovaté mléko stejně jako pryšec chvojka nebo vlašovičník svou žlutou odpornou šfávu. Jaký dosud neznámý účel skrývají pro nás? Proč na podzimních loukách hoří bleďe nafialovělé plaménky ocunů, jimž se pasoucí krávy pozorně vyhýbají při pastvě?

A stejně záhadný a skrytý je život a úkol hmyzu. Proč včely dávají lidem med, proč čmeláci opylují jetele? Víme, že žízaly kypří zemi, známe, že kyselina mranvenčí léčí revmatismus, ale nevíme skoro nic, proč žijí a které je jejich místo v organizaci přírody a světa.

Tolik tajemství kolem nás dosud neznáme. Proč žijí

cizopasnici na jiných organizmech, proč nás trýzní blechy, vši a štěnice? Proč tolik příživníků, jako pilouši, švábi, rusové, se dělí s námi o potravu?

Tolik tajemství a krásy nás obklopuje. Nestačí lidský život, aby jeden člověk poznal a pochopil všechno, co nám dává svět kolem nás. Od dětství mne zajímalo všechno, co kolem mne žilo. Nebyly to jen lásky dětství, kočky, psi a čížci v kleci, začal jsem se obdivovat květům a stromům, ptákům a zvířatům v přírodě, motýlům a broukům. Snažil jsem se je poznat blíže, důkladněji a podrobně. Nestačilo mi jen se obdivovat jejich kráse, potěšit se pohybem, zpěvem, toužil jsem poznat život hnízd a doupat, vodních tůní i proud řek, podivuhodný život mechů, lišejníků — všechno ke mně promlouvalo divnou, tajemnou řečí, já naslouchal, pozoroval, číchal i ochutnával všechno, co jsem v životě potkával. Vábilo mne tajemství přírody!

Ale nakonec jsem poznal, že nelze promarnit čas jen povrchním pozorováním a studiem všeho, a tak jsem si po dlouhém hledání zamiloval a oblíbil studium hmyzu — brouků.

V nádraží zahvízdla lokomotiva, kavky se zdvihly a zavolaly nahoře nad půlměsícem Humprechta, stíny se prodloužily a za chvíli tu projede s hřmotem, kouřem a zápachem vlak, šplhající se mezi loukami, poli a lesy přes Libošovice nahoru k Hůře a pak dál a dál k zalesněným svahům Košova a Tábora...

Tichým, chladnoucím a vonícím lesem se vracím k městu.

(Kapitola z rodinné kroniky.)

Keltové u Markvartic

(Archeologický výzkum keltské osady a svatyně na Jičínku)

Asi 2 km jižně od Markvartic, směrem na Libáň, vystupují z krajiny valy obdélníkového tvaru o rozměrech 100×164 m. Byly nasypány z hlíny a na nejzachovalejší jižní straně dosahují výšky 3 metrů. Tento podivný útvar lákal již delší dobu místní obyvatele (např. obrozeneckého faráře Fr. M. Vetešníka, který valy již před 150 lety popsal), ale i archeology amatéry.

V ústním podání markvartických starousedlíků přežívá již po staletí řada pověstí, kterými je toto místo opředené. Při svých taženích měl valy jako ležení při dobývání hradu Kosti vybudovat Jan Žižka. Odtud také pramení místní název, kterého se pro valy užívá dodnes: „Žižkovy šance“ nebo také „Na valech“. Tuto domněnku lze snadno vyvrátit, poněvadž husité budovali svoje tábory z vozů. Vůbec se také nezachovaly písemné zprávy, že by Jan Žižka v této krajině pobýval. Další pověst praví, že se jedná o vojenský tábor Švédů, kteří obléhali silně opevněný hrad Veliš. Proč by ale Švédové založili svůj tábor právě zde — 8 km od obléhaného hradu a ještě k tomu na svahu! Mentalita Švédů byla při historicky prokázáném pobytu ve zdejší krajině zcela odlišná. Jejich cílem bylo plundrovat ubohé vesnické obyvatelstvo, případně vypít zásoby kosteckého pivovaru. Výplocem bujné fantazie je také domněnka, že z „Žižkových šancí“ vedla podzemní chodba až do Kopidlna, tedy do vzdálenosti asi dvou desítek kilometrů. Tolik tedy velmi stručně k pověstem kolujícími mezi okolními obyvatelstvem.

Zvláštního tvaru i polohy valů — obdélník tvořený valy je orientován v ose východ—západ — si povšimli i archeologové-amatéri. Například profesor Jaroslav Pažout z Oseku spolu s J. Jirků z Markvartic začali v tomto místě zhruba před čtyřiceti lety kopat. Svůj „výzkum“ uskutečnili ve východní části objektu; prokopali také východní bránu. Našli tehdy 5—6 popelišť (patrně zbytky chat či odpadních jam), odkud získali několik střepů a koňský zub. Podle nálezů se domnívali, že valy jsou součástí hradiště lidu popelníkových polí, které chránilo hranice jakési podkrkonošské říše.

Až letos v červnu se prozkoumání valů ujali poprvé odborníci-archeologové ze Severočeského muzea v Liberci. Zvláště jeho ředitel dr. Jaroslav Kavan má zásluhu na tom, že archeologický výzkum mohl být realizován. Podobné čtyřúhelníkové valy, jako u Markvartic, se totiž nalézají ve Francii, západním Německu, Rakousku i jinde. Zde se jedná o svatyně starého národa Keltů, který v posledních stoletích před změnou letopočtu obýval rozsáhlá území od Pyrenejí a Irska až po Odru a Karpatkou kotlinu. Archeologové (dr. Ludmila Jansová

z Archeologického ústavu v Praze a vedoucí výzkumu v Markvarticích Jiří Waldhauser) vyšli z předpokladu, že v případě markvartického objektu jde o něco podobného. Je to prakticky nejsevernější místo nejen na našem území, ale i v celé Evropě, kde si Keltové vybudovali svoji svatyni. Na Markvarticu byly nejseverněji vysunutými stopami keltského osídlení kostrové hroby Keltů v Bystřici u Libáně. Jeden z nich, vykopaný před dvěma lety, byl dokonce vybaven dlouhým železným mečem.

Vzhledem k tomu, že po orbě se našly na polích v blízkosti areálu obdélníkového valu keltské střepy, podnikli archeologové sice jen zjišťovací výzkum, který však přinesl překvapivě dobré výsledky. Zkoumání se dalo ve dvou úsecích. Ve svatyni, vymezené valy tvaru obdélníku a v osadě, již byla svatyně obklopena.

Z prostoru osady byla zkoumána zahloubená chata, ležící asi 50 metrů jižně od svatyně. Chata měla nosnou konstrukci, sestávající ze dvou kůlů v kratších stěnách obdélníkového půdorysu. Střecha měla stanovitý charakter. Vnitřní prostor byl rozdělen přepážkou na dvě místnosti, přičemž v obou byly zjištěny jamky po kůlech z vnitřního zařízení. Uprostřed větší místnosti bylo ohniště plně uhlíků. Bylo obklopeno do růžova vypálenou hlínou. Podlaha byla upravena z dusané hlíny. O tom, že chata není ojedinělá, že chaty tvoří jakousi řadu, svědčí i černé skvrny na poli, patrné po hluboké orbě.

Že jde o jednu z chat keltské osady, obklopující svatyni, svědčí spousta nálezů. Bylo nalezeno asi 3000 zlomků i celých nádob, z nichž některé byly zdobeny i barvou zhotovenou ze smoly, dále pak železné nože, sekera, náramek z černého skla, brousky, ba i zbytky z tehdejší úrody — jako např. zrna pšeničná i žitná. Unikátním nálezem je pohárek a spona ke spínání oděvu. Podle tvaru nalezených předmětů lze bezpečně datovat tuto keltskou osadu, obklopující svatyni, do let 100—50 před naší letopočetem. V osadě byly nalezeny i stopy po prostorných nadzemních stavbách — snad špýcharech či stájích pro dobytek.

V další části výzkumu byl zkoumán val svatyně a její vnitřní prostor. Při průkopu valem a příkopem, nalézajícím se pod ním, bylo zjištěno, že nejde v žádném případě o val pevnostního charakteru. Val byl totiž nasypán z hlíny bez jakékoliv konstrukce. V případě opevnění by byl val zpevněn dřevěnou konstrukcí či palisádou, nebo i kameny. Příkop byl na dně zahrocen a spolu s valem je obdobou keltských svatyní, prokopaných v západním Německu. Pozoruhodné je, že dno příkopu bylo s největší pravděpodobností vydlážděno lesklými křemennými oblázky. Mělo snad jít o sluneční efekt, který by šoko-

val dávné návštěvníky svatyně? Podle popisu faráře Vetešníka měly valy dvě brány — východní a západní. I ty jsou důkazem, že jde o keltskou svatyni. K východu či západu jsou orientovány brány keltských svatyní nejčastěji. K severu či jihu však nikdy. V dnešní době je zachována pouze východní brána; druhá byla zaoarána. Jak vypadala v keltské době se nepodařilo určit, neboť prostor brány byl zničen při „vykopávkách“ profesora Pažouta a sedláka Jirků. Důkazem toho jsou předměty takřka nové, ale přesto staré asi čtyřicet let. Učitel a sedlák zanechali ve vykopané jámě proutěný košík, klíč [podle určení dr. Stehlíka z libereckého muzea byl vyroben okolo roku 1920] a několik cihel. Klíč však jistě oba amatéři dlouho bezvýsledně hledali, byl totiž na samém dně.

Ve vnitřním prostoru valů svatyně byla odkryta část jakési ohrady, patrně posvátného okrsku, který mohl tvořit čtyřúhelník, dále pak jakási kruhovitá stavba, která měla omítku z pálené hlíny, vymalovanou bíle s jakýmsi černými pásy. V těchto objektech se našly keltské střepy, ba i keltská bronzová spona. Zajímavým nálezem je jáma tvaru písmene S, v jejíž výplni bylo možno pozorovat šest vrstviček. Byla vyplněna zčásti sněhobílým popelem. Obětní studna, která v případě svatyně u Holzhausenu v západním Německu byla umístěna v rohu a dosahovala hloubky šesti metrů, se v Markvarticích za-

tím nepodařilo zjistit. V Holzhausenu byl na dně obětní šachty i jakýsi obětní kůl. Skoro ve středu markvartické svatyně byl zjištěn i nadzemní kůlový dům, respektive jeho část, v němž odkryli archeologové hliněnou kupolovitou pec s udusanou podlahou, na které byly zachovalé zuhelnatělé kusy trámů. V zatím zkoumaných svatyních se však pece nevyskytly, takže toto zjištění je překvapivé. Je možné, že dům s pecí patří do doby keltského osídlení, kdy ještě svatyně nebyla zbudována. Tuto hypotézu potvrzuje archeologická stratigrafie, která říká, že pec byla kdysi „zplanýrovaná“. Co se týče areálu vymezeného valy, nelze zatím pevně konstatovat jeho přesný účel. I když drtivá většina výsledků archeologického výzkumu svědčí pro to, že u Markvartic stála keltská svatyně, je nutno s konečným řešením počkat třeba i několik sezón výzkumu přímo v terénu.

Poněvadž dnešní orba soustavně ničí přes dva tisíce let staré pozůstatky po životě jednoho z keltských kmenů, uselých v severních Čechách, je nutné pokusit se vykopat co nejdříve, a to co nejvíce. Proto další část výzkumné kampaně je plánována pro příští rok. Zvláště z řad mladých bychom vřele uvítali pracovníky pro archeologický výzkum. Stačí se písemně přihlásit u archeologického oddělení Severočeského muzea v Liberci, Lenino-va 11.

H. Orličková — J. Waldhauser

Kavárna Bohemia v Miami

V měsíci dubnu obdržel titul zasloužilého umělce spisovatel Edvard Valenta, který kromě svého románu „Jdi za zeleným světlem“ a první části cestopisné reportáže „Světlem pro nic za nic“ napsal druhou část, která byla vydána pod názvem „Nejkrásnější země“. V této knize poutavým způsobem líčí svoji cestu po nejjihnější části Severoamerické Unie — Floridě a ve svých toulkách po této zemi nás zavede i do města Miami, kde navštíví kavárnu Malé Čechy, jejímiž majiteli byli pan František Macoun a jeho manželka, sobotecká rodačka paní Anna Macounová, roz. Kafková. Nyní tedy vstoupíme, právě tak jako před 32 lety Edvard Valenta, do domu... ale to ať nám poví již on sám.

...A tu jsem nenadále cítil, jak velice sám jsem po celé ty měsíce v tom dalekém světě, kde nemám jediného známého, jediného blízkého, nikoho, komu bych aspoň řekl, jak je mi smutno a jak opuštěný jsem — když tu, jak tak ujdou v zarmouceném zamyšlení několik set kroků a zahnu do nějaké zase už hodně dlouhé ulice, čtu nenadále na jednom domě modře a zlatě mrkající neonovou zvěst: Café Little Bohemia; to znamená: Kavárna Malé Čechy; to znamená, že jsem vstoupil.

První, koho jsem v tom nevelkém lokále uviděl, byl Karel Koželuh, náš český profesionální tenista, který tu však nehrál tenis, jak dá rozum, nýbrž licitovaný mariáš. Jinak zde byly vpravo tři boxy, vlevo volně stojící stolký, uprostřed proti dveřím pak pult chirurgicky čistý a lesklý, tedy běžný americký hostinec, nic českého, leda ten neonový nápis a těch dvacet hostů, kteří tu seděli a byli opravdu Čechy; ovšem americkými, až na Karla Koželuha a na mě, jak se poznalo hned, když jsem se nesměle představil majiteli podniku panu Františku Macounovi a jeho ženě a když jsem byl se srdečností opravdu českou, srdečnější k tomu všemu o američanku, přijat do této společnosti, popíjející tu plzeňské pivo, opravdové, ne něco jako je třeba americký budweiser, král pív, který nemá s Budějovicemi pranic společného — tentokrát ovšem půllitr za dolar, to jest pro běžné hosty, pro mě však zdarma.

Škoda, že jsem byl už po večeři, byl bych tu dostal opravdový vídeňský, to jest český řízek, a taky jenom z lásky. Ovšem jsem musil svatě slíbit, že zítra přijdu na oběd i na večeři — ostatně si mne pan Macoun zajistí a přijede dopoledne pro mě, abychom si trochu pohledli město i okolí.

...A vím, kdo sedával tady v tom sousedním boxu? Jak bych nevěděl, vždyť to dokazuje fotografie visící tam nad stolem na zdi, správně, sám chicagský starosta Mr. Cermak tam sedával, chodil sem den co den, a taky byl předloni kousek odtud, v Auditoriu v Bay Front Parku, střelen italským atentátníkem, pan Macoun stál tenkrát tři kroky od něho... A vím, kdo sedával zrovna tuhle, zrovna v tomhle boxu, dokonce zrovna na tom místě, kde teď sedím já? To neuhodnu, ale sám veliký Al Capone, nejslavnější gangster celé Ameriky... Pan

Al Capone si vždycky poručil českou husu se zelím a s knedlíkem, hodně šťávy musilo být, českou vepřovou nebo vídeňský řízek, a k tomu plzeňské pivo, svým třem přátelům ovšem totéž, a platil vždycky rovnou stodolarovku a ještě přihodil desítku spropitného navrch...“

Právě tak, jak všichni, kteří odešli do ciziny, kteří viděli a poznali kus světa, se po letech rádi, strašně rádi vracejí domů, bohati zkušenostmi a dojmy do své malé země, vrátil se i autor, jak o tom na závěr píše:

...Má země by mi byla drahá, i kdyby byla škaredá; ale je krásná. A říkám to tady, na rovníkovém slunci, nalevo napravo tropické pralesy, ne s dojetím, ale spíše se záruktem, ba s hněvem. Bude se toulat nějaký Američan, Rus nebo jiný cizinec po mé domovině tak, jako jsem se potuloval já cizím světy? Nebude. Proč nebude? Protože sami oceňujeme svou zem tak nízko, že bychom takového poutníka ani nedovedli po těch krásách povodit...

... — byla noc, vlak se hnul podle neviděného Labe k jihu a na nebi stály hvězdy, tytéž hvězdy, které jsem vídával tam za mořem. A tu, stoje u okna a hledě do noci, učinil jsem velký astronomický objev, největší objev celé cesty: byly to české hvězdy.“

* * *

V době II. světové války, v době exilu, byl navštěvován u našich krajanů — Macounů v Miami také Jan Masaryk, který se stal jejich dobrým přítelem, a rovněž tak i bratr presidenta dr. Edvarda Beneše — Vojta Beneš.

k-ová

▲ V letošním roce trávil již potřetí v Sobotce počátek prázdnin členové oddílu stolního tenisu a školního kroužku stolního tenisu z Krupky v Krušných horách pod vedením učitele Josefa Smoly. Před třemi lety hledali možnost prázdninového soustředění v kraji s hezkou přírodou a čistým vzduchem. Jednali v Jičíně — ale tam nebyla možnost stravování a také herna nebyla k dispozici. Na doporučení školního inspektora Vondráčka se obrátili na soboteckou školu a zde našli vše, co hledali: ubytování a stravu ve škole, možnost hrát v sokolovně atd. První rok jich přijelo 18, nyní podvakerát 10 hráčů, z nichž každý je zároveň trenérem mladších. Oddíl hraje divizi a oblastní přebor mužů a žen I. třídy a všechny žákovské soutěže. V Sobotce se jim líbí prostředí, ubytování ve škole a přátelský vztah ředitelství školy i učitelů a pana školníka k nim, pochvalují si ochotu paní Kulíčkové v sokolovně, výbornou stravu ve školní jídelně, která se prý s jinými jídelnami vůbec nedá srovnávat, a konečně i přátelský vztah MNV v Sobotce k jejich přáním.

I sobotečtí občané oceňují jejich vzorné chování a vystupování na veřejnosti, při návštěvě akcí Šrámkovy Sobotky i dalších podniků. A MNV jim děkuje za vydatnou každoroční pomoc při česání třešní. Tak tedy příští rok opět na shledanou a mnoho sportovních úspěchů!

TÁBORY LIDU PŘED STO LETY

Persekuce lidu českého — tak se nazývá dvoudílná kniha Jakuba Arbesa, v níž sebral fakta o potlačování českého národa rakousko-uherskou vládou v letech 1868—1873. Protože jsme v ní našli i mnoho událostí z našeho kraje, připomeňme si alespoň krátce, jak to před sto lety v Čechách vypadalo.

Prosincovou ústavou z roku 1867 vzniklo Rakousko-Uhersko. Tím se vláda v říši rozdělila mezi majetné třídy rakouské a maďarské a ostatní národy a národnosti, zvláště slovanské, byly dále utlačovány. Ústava znamenala konec nadějí ve spravedlivé uspořádání říše a následkem dualismu vznikla prudká opozice celého českého národa proti vládě. K protivládním projevům bylo využíváno každé příležitosti: položení základního kamene k budově Národního divadla, cesty vlaku vezoucího českou korunu z Vídně do Prahy r. 1868 atd. Na nejrůznější místa byly svolávány tábory lidu, které vládní úřady zakazovaly a jejichž účastníky pronásledovaly. Situaci v zemi vystihly novoroční Národní listy r. 1868: „Trapný klid chvíle této tísní myslí obecnou předtuchou brzké bouřlivé budoucnosti. Cítíme všichni, že octli jsme se v poměrech mimořádných, nepřírozených, naprosto nesnesitelných, jichž trvání nemůže býti na dobu dlouhou... Cítíme všichni veliké zlo i křivdu, kterými nynější politika rakouská tiskne národ český z práv jeho a vydává jej na útisk živlu cizorodému, jemu nejnebezpečnějšímu. Poznáváme, kterak těžko zápasiti proti násilí zmocnivšímu se veškerých pramenů politické moci a síly národa... Mohou nás týrati, mohou hmotný stav náš znesnadniti ještě více, mohou ještě bezohledněji rozšápati práva království Českého, mohou spoutati nás k politické nevolnosti, mohou konečně utlumiti na čas vývoj národní a duševní, však zahubiti národ nedovedou nikdy...“ (Citováno z knihy J. Arbesa.)

Odpor proti vládě se silně projevoval i v našem okolí. Již koncem roku 1867 byl odsouzen na šest neděl tuhého vězení sobotecký rodák Josef Ladislav Turnovský za článek, který napsal do Národních listů o zatčení jednoho mladíka v Praze na Vyšehradě.

8. června 1868 se sešli zástupci okresů Bělá p/B., Benátky, Mladá Boleslav, Český Dub, Mnichovo Hradiště, Mělník a Sobotka a dohodli se na svolání tábora lidu na Bezděz 21. června s programem „Dorozumění se obou národností v království českém“. Tábor byl povolen, sešlo se na něm údajně 10.000 lidí, Čechů i Němců, ale vládní komisař ho při projevu o samosprávě a historických právech rozpustil.

Tisíce lidí se zúčastnilo i zakázaných a přesto konaných táborů na Chlumu u Hradce Králové 28. VI. a na Zvičíně 5. VII. 1868. Po vyšetřování několika účastníků, které četníci poznali, a po jejich odsouzení se hlásily stovky dalších občanů z Hořic, Mlázovic, Nové Paky a dal-

ších míst úřadům, že se také zúčastnili táborů a chtějí být souzeni. Rovněž při návratu odsouzených z vězení propukaly další demonstrace.

Sobotectí občané se dostavili v hojném počtu zvláště na tábor 12. července 1868 na Valečov. Také ten byl úřady zakázán a přímo před hradem úředníci varovali přicházející občany před účastí na něm. Arbes píše: „... Zanedlouho přibýlo banderium a zástupy lidu ze Sobotky. Banderisté hnali se kvapem až k samému hradu. C. k. krajský veleb „halt“ a vyzýval lid, aby se rozešel. V odpověď zahřmělo volání: „Sláva koruně české!“ Lid počal zpívatí národní písně a pranic toho nedbal, že diurnista Zdobinský zcela veřejně zaznamenává si jména čelnějších účastníků tábora. Mnozí ho škádlili prosíce, aby zaznamenal i je...“ Při rozchodu zastoupil náčelník soboteckého banderia se dvěma jezdci Zdobinskému cestu a podle úředního hlášení zvolal: „Mizerný špione, zrádce národa a vlasti! Zabte ho!“ Diurnista se ukryl až v Bosni na faře a teprve na farářovu domluvu ho lid přestal pronásledovat. Při odchodu od fary zvolal prý jeden sobotecký banderista. „Mizerný špicle! Za mzdu zradil jsi vlast! Ať mi dnes nevylezeš, jinak jsi syn smrti!“

Tato událost samozřejmě nezůstala bez následků. Náčelníkem zmíněného soboteckého jezdeckého banderia byl syn soboteckého poštmistra Josefa Svobody (velitele národní gardy v Sobotce z r. 1848), Josef Svoboda mladší. Ten byl také 5. srpna povolán k výslechu k c. k. krajskému soudu do Mladé Boleslavi a ponechán tam ve vyšetřovací vazbě. Teprve 3. září byl obžalován pro zločin nedokonaného svádění k vraždě, pro zločin veřejného násilí a pro přestupek proti veřejným zřízením a opatřením úřadů. Dále byli vyslýcháni a obžalováni K. Vacl, B. Thun, J. Hrdlička, J. Pekelský a K. Janský ze Sobotky, Žofka z Čalovic a několik rolníků z Obrub a Obrubec. Odsouzen byl nakonec jen Svoboda. Soud se konal až 26. února 1869, obžalovaného hájil notář Jan Mach ze Sobotky, ale marně — Svoboda byl odsouzen k těžkému žaláři na dobu 5 let. 8. dubna byl odveden do svatojáčkové věznice v Praze spoutaný řetízky a zařazen mezi sprosté (ne politické) zločince. To se stalo přesto, že podal odvolání k nejvyššímu soudu. Ten také odvolání vyhověl, osvobodil Svobodu, ale rok v tvrdém vězení mu už vrátit nemohl. Při návratu do Sobotky 10. června 1869 byl blavnostním způsobem uvítán.

To byla tedy jedna epizoda českého zápasu. Perzekuce však nemohly české vlastence zastrašit. I v našem kraji tábory lidu pokračovaly: 19. VII. 1868 na Levině u Nové Paky, 2. VIII. na Boží Vodě u Mladé Boleslavi, 16. VIII. na Petruškových Vrchách u Vysokého n. Jiz., 13. IX. na Konecchlumí u Jičína, 20. září na Blížkově u Slavhostic a ještě o rok později se chystaly tábory na Vyskří, na Kozákově atd. K protivládním projevům byly využity i volby poslanců r. 1869 (12. XII. 1869 byli kvůli tomu vyšetřováni sobotečtí velitelé u okresního soudu v Lomnici n. Pop.).

Pro další přestupek shromažďovacího práva bylo 28 soboteckých občanů souzeno 14. března 1870 u krajského soudu v Jičíně a ještě na 9. února 1873 svolal předseda čtenářské jednoty Humprecht v Sobotce tábor lidu do Sobotky. Tento tábor byl také zakázán a navíc byl i spolek rozpuštěn.

Na všechny tyto události nevzpomíná jen Jakub Arbes; jejich konání potvrzuje i bývalý sobotecký starosta František Peča. Ve svých vzpomínkách líčí podrobně tábor na Bezdězu a uvádí i příhodu, která se stala Soboteckým cestou na jiný tábor lidu, konaný na kopci Tábor u Lomnice n. Pop.: „Od nás jeli jsme tam na chvojím ověčených vozech. Ale před Jičínem čekala nás překážka; mýto bylo spuštěno, stálo za ním plno četníků a sdělili nám, že nesmíme projet městem. Když jsme tak s nimi jednali, vystoupil starý slepý soused H. z vozu, přistoupil k trámu, tvořícímu mýto, ohmatal jej a pak řekl četníkům představující rakouskou státní moc: „To jste měli, pánové, dát přes silnici v roce šestašedesátém, aby se Průšáci nedostali do Jičína.“

Vzrušená doba před sto lety a statečný postoj obyvatel našeho okolí si zaslouží, aby se na ně nezapomínalo.

Literatura: Jakub Arbes: Pláč koruny České neboli Persekuce lidu českého v letech 1868—1873. 2. vydání Praha 1894—1896. JUDr. Václav Peča: Ze životních vzpomínek mého otce. Věstník sobotecký roč. XXXVII, 1927, str. 148—151.

Jaroslav Podobský

Hřib dubový

(Boletus reticulatus Schaff. 1763)

Řekněte, co je v světě víc,
než najít pěkné hříby!

Jaroslav Seifert

Hlavička hnědá v sametovém mechu —
jak vzácný poklad kdybys našel, poklekáš,
vše ztratilo se ve vzdáleném echu,
teď na chvíli své srdce jenom lesu dáš...

A vedle skryta hlavička je druhá!
Jak motýl tvoje štěstí letí výš a výš,
nad srdcem tvým se vzpjala duhy stuha,
hlavičku hnědou možná něžně políbíš...

Však náhle se ti zjeví obraz jiný:
vrch posvátný se zvedá nad roviny
s kapličkou malou — památný náš Říp —

zpěv vane z luk a vůně starých lip,
nad obzor letí bílých oblak lemy...
V hlavičce hříbu líbáš drahou zemi...

(Z rukopisné sbírky Sonety o houbách z roku 1953; motto z básně J. Seiferta „Les“ ze sbírky „Šel malíř chudě do světa“.)

STO LET SOKOLA V SOBOTCE

V sobotu dne 5. července 1969 oslavila tělovýchovná jednota Sokol v Sobotce vzácné jubileum — 100. výročí svého založení. Oslavy měly slavnostní rámeček a proběhly opravdu důstojně.

Na dopolední slavnostní schůzi v malém sále sokolovny zazněl na úvod Sukův sokolský pochod V nový život. Za hojně účasti členů jednoty i hostů zahájil schůzi uvítáním přítomných předseda TJ Sokol Josef Vrána. Povstáním byla uctěna památka zemřelých členů jednoty. Pozdravný dopis zaslal jednotě k vzácnému výročí ministr pro mládež a tělovýchovu doc. dr. Emanuel Bosák, dále prof. Gustav Baumhaier z Prahy, Marie Šolcová z Turnova a jiní bývalí členové a funkcionáři. Člen Recitačního studia Šrámkova domu Jaroslav Chrupa přednesl báseň Fráni Šrámka Větrě, prapory hrej... Slavnostní projev pronesl tajemník TJ Vladek Macoun. Vzpomněl v něm všech významných a důležitých událostí, které se staly ve stoleté historii soboteckého Sokola a v závěru poděkoval Místnímu národnímu výboru v Sobotce a okresnímu výboru Českého svazu tělesné výchovy v Jičíně za pomoc, kterou poskytují tělovýchovnému hnutí v Sobotce. Vyzval všechny mladé i starší, kteří mají zájem a vztah k tělovýchově, aby pomohli jednotě v práci ať již jako cvičitelé nebo funkcionáři. Zejména vyzval upřímně k záslužné spolupráci dřívější členy Sokola, aby se tělovýchovná zařízení zaplnila radostí a smíchem naší mládeže.

Po projevu předali zástupci okresního výboru České tělovýchovné organizace v Jičíně tělovýchovné jednotě Sokol „Veřejné uznání II. stupně za zásluhy o rozvoj československé tělesné výchovy“, které jí udělil ÚV ČSTV. Zástupci OV ČTO předali dále sedmi dlouholetým funkcionářům TJ čestné odznaky: Václavu Halbichovi, Vladku Macounovi, Jaroslavu Opočenskému, Janě Ouředníkové, Karlu Pulcmanovi, Václavu Rulcovi a Jindřichu Zemličkovi. Předseda TJ předal pak obětavým členům a i bývalým zasloužilým členům Sokola čestná uznání. Čestné uznání jednoty obdrželi Božena Benešová, Jaroslav Boček, Marie Divišová, Josef Dráský, Václav Dvorský, Marie Eckerťová (opomenutím nebyla uvedena v minulém čísle ZŠS jako dosud žijící zakládající členka ženského odboru Sokola v Sobotce — pozn. red.), Josef Fišer st., Anežka Hányšová, Václav Halbich, Růžena Hejnová, Marie Holá, Věra Holanová, Marie Javůrková, František Javůrek, MUDr. Alois Kafka, MUDr. Marie Kačková, Bedřich Klíma, Barbora Kulíčková, Ing. František Kůžel, Marta Macounová, Vladek Macoun, Josef Mizera, Bohuslav Opočenský, Jaroslav Opočenský, Jana Ouředníková, Karel Pulcman, Václav Rulc, Ladislav Škrdlík st., Františka Tichá, Josef Vogner, Jarmila Zemličková, Terezie Zemličková, Jindřich Zemlička.

Pozdravné projevy přednesli br. Zemlička za OV ČTO, za MNV předseda František Hejn a za TJ Sokol Mladějov br. Černý.

Na schůzi bylo podle listiny přítomných přítomno 91 členů jednoty a hostů. Zvlášť potěšující byla velká účast bývalých členů Sokola.

Po skončení schůze položili zástupci Sokola květiny se stužkami v národních barvách na hroby zasloužilých členů na soboteckém hřbitově — Josefu Bacovskému, Janu Machovi, Josefu Fejfarovi, Marii Krupicové, Marii Opočenské, Viktoru Opočenskému, Václavu Pažoutovi, Františku Pekelskému, Jaroslavu Peldovi, Václavu Puchmajerovi, Marii Puchmajerové, Karlu Stehlíčkovi, Františku Stuchlíkovi, Robertu Tichému, Václavu Vilímkovi, Františku Vorlovi.

Sportovní program začal odpoledne ve 14 hodin sehráním přátelského utkání v odbíjené Sokola Sobotka s Jiskrou Dolní Bousov, v němž domácí zvítězili poměrem 3:1.

Pořad pokračoval na sportovním stadiónu dvěma přátelskými zápasy v kopané s těmito výsledky: Sokol Libáň — Sokol Sobotka — staří páni 1:1 a Ia mužstva 3:0 pro domácí.

Vyvrcholením oslav byla večer v sokolovně „Sokolská akademie“ za účasti členů TJ Sokol v Nové Pace, TJ Sokol v Jičíně, smíšeného družstva juniorů a juniorek Středočeského kraje a místního Sokola. Uspořádání i výkony cvičenců měly velmi dobrou úroveň a přítomné obecenstvo, které naplnilo velký sál sokolovny, odměňovalo je bohatým potleskem. Program uváděl Josef Vogner. Br. Zemánek z Nové Paky pozdravil jednotu Sokol jménem okresního výboru Sokola v Jičíně. V krátkém projevu vzpomněl sokolských tradic a popřál jednotě hodně úspěchů v další činnosti.

Pořad zahajovali s živým ohlasem u publika nejmenší cvičenci a dorostenky ze Sobotky pod vedením cvičitelky Jany Ouředníkové, Alenky Vyšehlidové a Jitky Konečné. Velmi pěkná a hodnotná cvičení předvedli hosté z Nové Paky na kladině, se švihadly, se světelnými kužely a zatančili i moravskou besedu v krojích. O zdařilé vedení zasloužila se s. Jiřina Běhalová. Sportovní gymnastky z TJ Sokol Jičín vystoupily za řízení s. Benešové s krásným akrobatickým pořadem na gymnastickém koberci. Smíšené družstvo juniorů a juniorek Středočeského kraje, v jehož středu byly dvě juniorské reprezentantky ČSSR, předvedlo pod vedením trenéra Zítka obtížná a líbivá akrobatická cvičení na koberci, cvičení s trampolínou a ukázky gymnastických cviků na kladině. Bohatý a pestrý pořad byl zakončen sokolskou písní, kterou s účinkujícími zpívalo i obecenstvo. Program akademie byl zpestřen přednesem básní Zuzanou Burešovou a Dušanem Fiedlerem.

Účast obecenstva na akademii byla překvapivě velká, přestože podobná akce nebyla v Sobotce uspořádána již přes 20 let.

U příležitosti oslav stoletého trvání Sokola v Sobotce bylo vydáno červnové číslo Zpravodaje Šrámkovy Sobotky s obsahem věnovaným převážně historii Sokola a ostatní tělovýchově v Sobotce. V pěkně uspořádaném slavnostním čísle zpracoval stoletou historii Sokola Josef Volf a Jana Ouředníková.

TJ Sokol v Sobotce oslavila svoje jubileum krásným způsobem a se zdarem.

Výbor TJ Sokol děkuje všem, kteří se zúčastnili příprav a organizace oslav. Naše poděkování patří především Josefu Volfovi a Janě Ouředníkové za zpracování historie soboteckého Sokola, MUDr. Aloisu Kafkovi za vypracování návrhu na pozvánky a čestná uznání, Karolu Bílkovi za péči o slavnostní číslo Zpravodaje Šrámkovy Sobotky, Jarmile Zemličkové za hudební doprovod při večerní akademii a Přemyslu Burešovi za technickou spolupráci při akademii.

Do dalších let přejeme TJ Sokol v Sobotce hodně obětavých pracovníků, kteří by se zdarem pokračovali v tradičních svých předchůdců, a hodně úspěchů na poli tělovýchovy a sportu.

Vladek Macoun

Ještě z galerie soboteckých sportovců

Bratr Lubomír Peča

Na počátku tohoto století začali angličtí a francouzští gymnasté pociťovat, že nad tělocvikem vítězí sport. V roce 1910 pořádali proto závody, k nimž zavolali též české Sokoly. Česká obec sokolská určila deset Sokolů, aby se této soutěže zúčastnili. Za člena soutěžní sokolské desítky určila též bratra Lubomíra, který v té době byl úředníkem plzeňské spořitelny. Sokolskou obcí ustanovení „soutěžníci“ dostali — aspoň v případě mého bratra — od svého zaměstnavatele několik týdnů dovolené, aby se na soutěž připravili. Bratr Lubomír strávil tuto přípravou dobu v mé domácnosti v Praze. Naši sokolskou desítku vedl do závodu starosta České obce sokolské JUDr. J. Scheiner a všemi Sokoly přímo zbožňovaný náčelník sokolské obce bratr JUDr. Jindra Vaníček.

Jaká byla radost v českém národě v době, kdy jsme ještě byli součástí nenáviděného Rakouska-Uherska, když prolétla světem zpráva, že čeští Sokolové zvítězili v této soutěži nad gymnasty anglickými a francouzskými. Může se říci, že celý národ jásal nad tímto vítězstvím, a také Praha sokolským vítězům připravila nadšené přivítání.

Náš bratr Lubomír vzpomínal až do své smrti na tento sokolský triumf. Věděl jsem, jak ho tato vzpomínka těšila a ještě krátce před smrtí jsem s ním o závodě mluvil. Rád vypravoval, jak Angličané srdečně uvítali Čechy. Čeští vítězové byli zváni do anglických rodin. Utkvělo mi doposud v myslí, jak kterási anglická lady šlechtična, české sokolské vítěze srdečně a přátelsky uvítala ve svém domě.

Zdá se ovšem, že od dob Tyršových a Fügnerových alespoň dnes vítězí nad myšlenkou sokolskou, která po desetiletí burcovala český národ a patřila k jeho největším hodnotám, a to i k hodnotám morálním — sport. Snad může utěšovat, že v duchu stále živých tradic sokolských dospěla aspoň dnešní naše gymnastika ženská na vrchol světového zápolení gymnastického. Třebaže soubodě pojetí gymnastiky je víc sportovní, než tomu bylo kdysi, tělocvičné základy pro její pěstování zůstávají.

JUDr. Václav Peča

STO LET SOKOLA V SOBOTCE

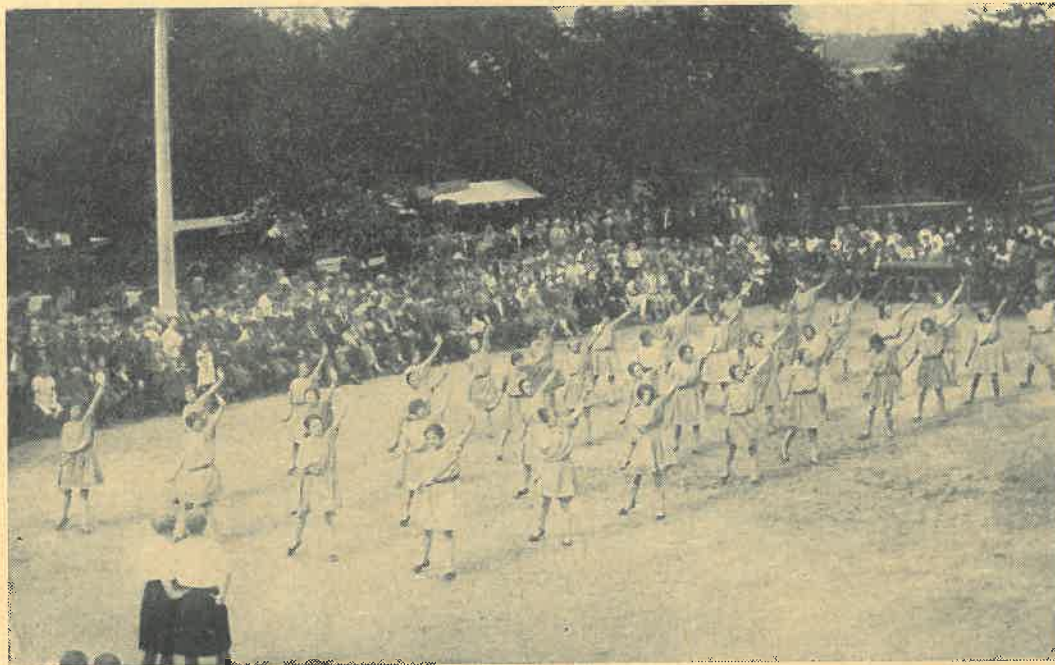
(obrázková příloha)

President T. G. Masaryk se zdraví se soboteckým sokolem Františkem Pekelským.

Muži soboteckého Sokola před 1. světovou válkou.

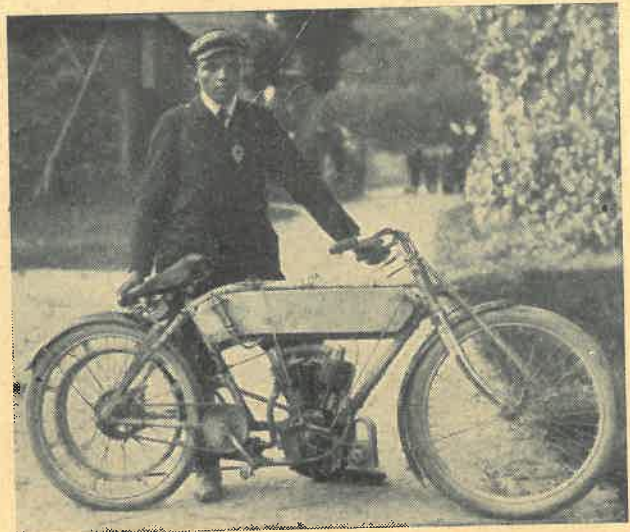
Sokolská slavnost r. 1926 na hřišti (za budoucí sokolovnou — také živnostenská škola ještě nestála).

Členky ženského odboru Sokola v Sobotce s cvičitelem V. Pažoutem před 1. světovou válkou.

Položení základního kamene ke stavbě sokolovny r. 1926.

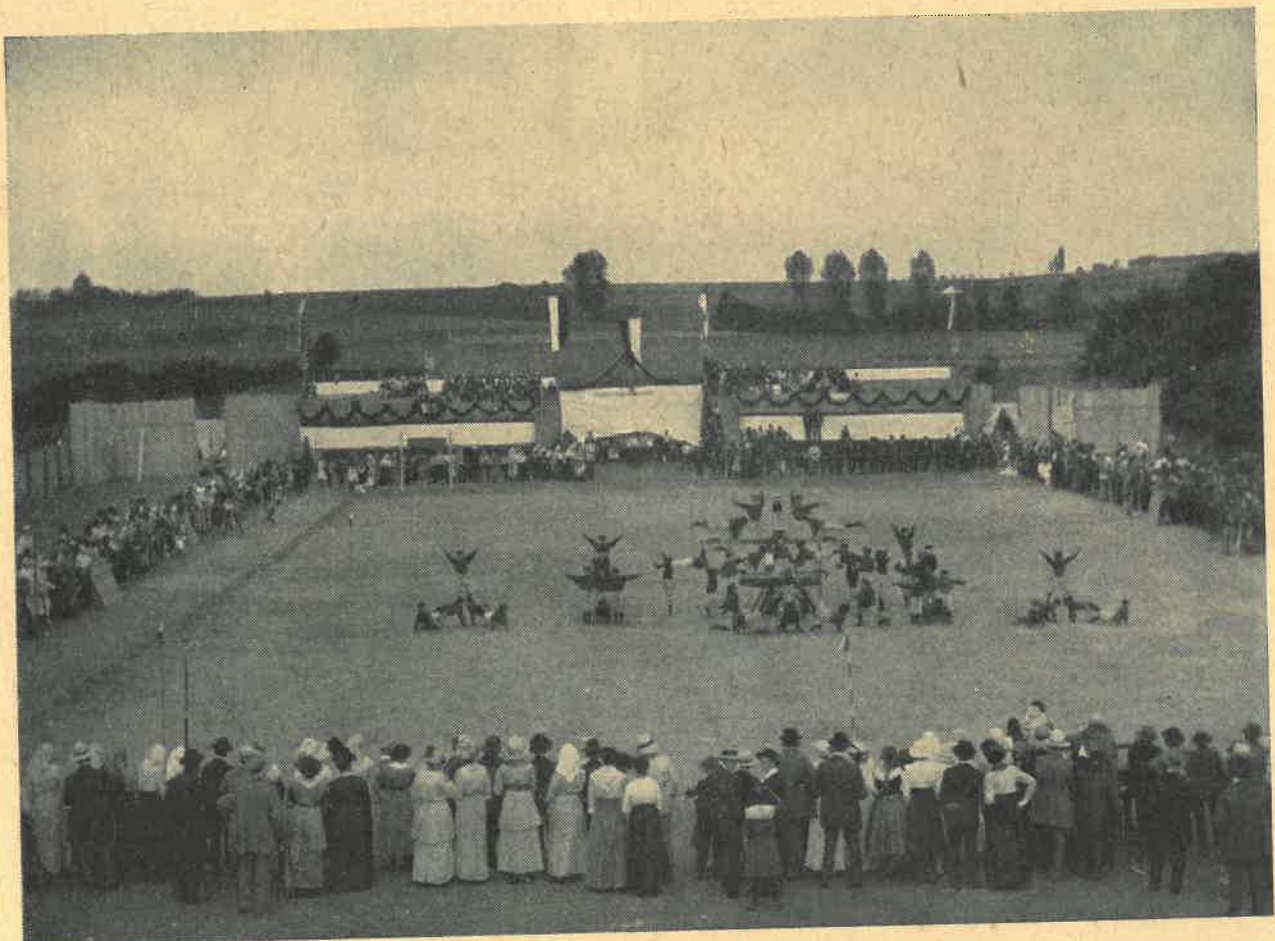

Z motocyklových závodů v Sobotce r. 1906. — V. Jeník z Kolína se strojem „Torpedo“.

Dlouholetý starosta jednoty br. Josef Forst.

Župní slet sokolské župy Fügnerovy v Sobotce na „Šimkově poli“ r. 1914.

Nahoře: Volejbal za sokolovnou před 2. světovou válkou.

Uprostřed vlevo: Sobotečtí studenti - lehcí atleti ve 20. letech.

Uprostřed vpravo: Sobotecké účastnice II. celostátní spartakiády v roce 1960 v Praze.

Dole: Dva části sportovní soupeři — Emil Zátopek a akad. malíř Jan Špála. Ze závodů v Houštně u Staré Boleslavi.

Do galerie soboteckých sportovců patří také **Jaromír Sáčhomský**, narozený r. 1939. S lehkou atletikou se seznámil jako člen soboteckého Sokola. V roce 1950 se rodina musela odstěhovat do Semil a zde začínal hrát kopanou za dorost Jiskry Semily. Od roku 1955 se však plně věnoval lehké atletice; specializoval se na skok do výšky a hod oštěpem. Po roce byli již členem krajského dorosteneckého družstva. V roce 1958 se stal dorosteneckým přeborníkem republiky, když vytvořil československý dorostenecký rekord v hodu oštěpem výkonem 66.11 m. Po dvou letech posunul v této disciplíně i juniorský rekord výkonem 71.70 m a několikrát reprezentoval republiku v mezistátních utkáních. V té době jeho stále se lepšící výkony přerušilo zranění; přesto si vybojoval medaile i na universiádách r. 1961 v Hradci Králové a r. 1963 v Košicích. Základní vojenskou službu vykonával jako člen Dukly Praha a po návratu závodil od r. 1964 za Spartak Mladá Boleslav. Z jeho nejlepších výkonů stojí za pozornost 677 cm do dálky, 5900 bodů v desetiboji a 11.3 vt. v běhu na sto metrů.

Jar. Kaňka

V NOUZI POZNÁŠ PŘÍTELE

(Dokončení)

Při vši starosti o naše další osudy jsme se kromě hlavního zaměstnání — poslechu rozhlasu a četby novin — chodili koupat a prohlíželi jsme Senj a okolí. Poněvadž pobřeží je zde skalnaté a není žádná pláž, zbudovalo Turističko družstvo Velebit betonovou plovárnu. Jak jsem se již zmínil, měli Čechoslováci vstup zdarma. I tady zněly transistory a hloučky našich lidí poslouchaly a debatovaly...

Za zmínku stojí též stravování. Ráno od 8 hodin se vydávala v hotelu Velebit snídaně. Ta byla denně stejná: čaj s citrónem, housky s máslem a zavařenina. V poledne oběd, od 18 hodin večeře. Polévky byly chutné, vždy do červena obarvené rajským protlakem a paprikou. Protlak a paprika byly vůbec součástí všech jídel. Maso bylo převážně skopové, v různé úpravě. Příkrm: brambory, rýže, spagety. Vše velmi chutně upravené. Osvěžujícím doplňkem každého oběda i večeře byl vkusně uspořádaný zeleninový salát. Někteří krajané — hlavně starší ženy — naříkali, že úprava jídla jim nedělá dobře na žaludek a hlavně na žlučník. Větší jedlíci se dojívali chlebem — k polévce i na „vyčištění“ talíře od omáčky.

Jednou došlo při obědě k trapné situaci. Dostali jsme nám naprosto neznámé jídlo: jakési prstence v průměru 1—3 cm s rýží zalité červenou pikantní omáčkou, na povrchu nastrouhaný ovčí sýr velmi výrazné vůně. Pravděpodobně právě tato vůně měla na svědomí nedůvěru k jídlu. Většina krajanů do něho pouze dloubla, ochutnala (nebo ani ne) a odešla. Tím spíše, když byl pokrmy identifikován jako chobotnice. Personál udiveně kroutil hlavami. Připravili pro nás dalmatinskou specialitu a hosté nejedli. Já osobně jsem si velmi pochutnal. Je vidět, že ani zlá doba, která na nás dolehla, nenaučila „fajnové“ Čechoslováky překonávat předsudky.

K pití jsme dostávali vodu, neboť ostatní nápoje, hlavně pivo, byly pro nás drahé. Ještě tak nejlacinější bylo víno, které stálo ve výčepu na ulici 4 dináry. Ale to jsme měli vlastní v kanistru, ještě z Drveniku. Tak jsme po večeři jako nápoj před spaním pili červené víno.

Při jednom obědě jsme si ověřili, jakými jsme drahými hosty. U našeho stolu seděli dva němečtí turisté, kteří za stejný oběd, jako jsme měli my, zaplatili 30 dinárů. Za stravování naší čtyřčlenné rodiny zaplatil jugoslávský stát 120 dinárů denně jen za oběd...

Zatím pokračovala moskevská jednání našich představitelů. S napětím jsme očekávali výsledky. Konečně v pondělí byl ohlášen přilet naší delegace. Sešli jsme se v jídelně školy a vyslechli projevy hlavy státu a prvního tajemníka ÚV KSČ...

Při jejich projevech jsme si uvědomili svou sounáležitost s národem a rozhodli jsme se vydat na cestu domů. Chtěli jsme vyjet ve středu ráno. Když jsme to oznámili správci internátu, řekl, že nemusíme spíchat, že nejsme na obtíž, ať počkáme, až se situace ještě více uklidní. Ale když už jsme se rozhodli, chtěli jsme dodržet slovo. Je zajímavé, že toto rozhodnutí nás svým způsobem uklidnilo: byla tu perspektiva, i když velmi nejasná. Zbytek času jsme strávili obvyklým způsobem — koupáním, jídlo, poslech televize.

V úterý ráno jsme šli na plovárnu a promýšleli cestu domů. Odpoledne jsem šel se Štěpánem (naš spolubydlící z Brna) do kampu Ujca rozloučit se se zbylými krajaney a místem, kde jsme prožili takový těžký otřes. Naposledy jsme se svezli lodí a zaplavali si v moři. Manželé — lékaři z Hlohovce se se mnou dohodli, že pojedou s námi. Později se k nám připojil starší manželský pár z Náchodska, že by chtěli jet též. Smluvili jsme si hodinu odjezdu, rozloučili se se všemi a šli jsme domů.

Během posledních dní jsme bedlivě sledovali zprávy našeho velvyslanectví v Bělehradě o možnostech cesty domů. Rakouská vláda umožňuje všem Čechoslovákům návrat přes své území. To byla velmi krásná nabídka. Poněvadž jsme neznali přesně situaci u nás, byli jsme rádi, že nemusíme přes Maďarsko a máme možnost kratší cesty i na vlastním území. V neděli hlásili, že přes Rakousko mohou i lidé, kteří nemají pas, ale pouze vložku k občanskému průkazu, dají-li si ji vidovat na rakouském konzulátě v Bělehradě, Záhřebu nebo Lublani. V pondělí hlásili, že nám vízum dají na hranicích. V úterý: vízum není zapotřebí vůbec. Stejně to bylo s mezinárodní pojišťovací kartou. Nejdříve bylo řečeno, že nám ji prodají

na hranicích za 20 šilinků, nakonec hlásili, že ji dostaneme zdarma. Poněvadž lékaři měli pas, který bylo nutno vidovat, rozhodli jsme se, že pojedeme přes Lublaň.

Večer za námi přišel předseda družstva Velebit, aby nám oznámil, že na cestu dostaneme „suchou“ (míněno studenou) stravu a benzín, ať ráno přijdeme do jeho kanceláře pro poukázky. Poněvadž právě hlásilo rádio, že nám mohou být vyměněny naše peníze za jugoslávské v poměru 1 Kčs : 0,77 din., řekli jsme hostiteli s poděkováním, že potraviny ani benzín nebudeme chtít. Ale on stál na svém, že prý nevíme, jak se cestou zdržíme, že budeme naše peníze potřebovat, když na nic jiného, tedy na výměnu za rakouské peníze. Ráno že nás určitě očekává.

Přišli se s námi rozloučit známí z Ujci, kteří tu zůstávali. Mladí manželé z Olomouce měli právě rozhovor s Vidní s mladými Rakušany z kampu ohledně zaměstnání, a za týden tam pojedou i se Štěpánem, který s nimi zůstane v cizině.

Ráno v 5 hodin jsme vstali, zabalili majetek, naložili do aut a po rozloučení s hostiteli jsme chtěli odjet. Ale v 6 hodin již přišel předseda, abychom mu prý neujeli. Měl v kapsách poukázky a razítka a donutil nás, abychom s ním šli do kanceláře školy, kde nám vystavil potřebné poukázky. Na osobu jsme dostali 2 kg konzerv a 2 kg chleba, na auto 2 kg sušenek a tolik benzínu, kolik se nám vejde do nádrže a kanistrů.

Srdečně jsme poděkovali, rozloučili se s ním i správou internátu a školy a šli jsme si proměnit poukázky za naturálie. V samoobsluze nám prodavačky velmi ochotně radily, co si máme vzít. Za poukázky na konzervy jsme si mohli vzít salám a sýr.

Asi v 8.30 jsme opustili Senj, město a lidi, na které nikdy nebudeme moci zapomenout, neboť ve velmi těžkých chvílích našeho života nám podali spontánně štědrorou, přátelskou ruku.

Od slovinského hlavního města Lublaně nás dělilo 210 km. Dojeli jsme tam v poledne. Když jsme u Rjeki naposled viděli moře, jeli jsme krajinou, která nám již připomínala náš venkov. Slovinsko je nejbogatší a nejvyspělejší ze všech jugoslávských republik.

Když jsme našli rakouský konzulát, právě končili dopolední pracovní dobu. Zahradní ulice, kde konzulát má nevelkou vilku, byla plná aut s našimi poznávacími značkami. Všichni čekali na vízum. Polovina naší výpravy jela do středu města nakoupit ovoce a zeleninu, ostatní jsme čekali a střídavě stáli ve frontě u konzulátu.

Z vily, před kterou jsme stáli, vyšla starší paní a nabídla nám hygienické zařízení svého bytu. S povděkem jsme přijali. Její sousedka, také stará paní, nám přinesla košíček švestek. Když jí je manželka chtěla zaplatit, řekla, že nic nechce, ale ať jí jdeme nějaké naklepat a sebrat. Tak manželka s Evou šly a přinesly si další švestky. Mezitím ta první paní nám uvařila a přinesla šálky výtečné černé kávy. Velmi pěkně jsme si pohovořili a i rozuměli; slovinština se nám zdála ze všech jihoslovanských jazyků nejpodobnější naší řeči, asi také proto, že paní žila jistou dobu u nás — její manžel vystudoval v Praze techniku.

Tady se naše výprava rozdělila. Lékaři museli čekat do 17 hodin na vízum a Náchodáci chtěli jet přes Klagenfurt, kudy jsme zase my nechtěli. Dali jsme si sraz s rodinou lékařů v kempingu v Mariboru, kde jim budeme držet místo na stan a auto, a jeli jsme napřed.

Do Mariboru jsme přijeli asi v 18.30. Dlouho nám trvalo, než jsme kemping našli — byl stranou od města a jelo se tam objížďkou po špatné cestě. Je veliký, moderní, s miniaturní golfovou dráhou a stojí na břehu dosti velkého jezera. V těchto dnech zde převládala vozidla z ČSSR. V recepci nám oznámili, že ubytování i stravování je pro Čechoslováky zdarma. Stravu jsme s díky odmítli, neboť v Senji jsme byli dostatečně opatřeni vším potřebným. Utábořili jsme se, chystali večeři a poslouchali z tranzistoru řeč Gustáva Husáka na sjezdu KSS...

Netrpělivě jsme vyhlíželi fiatku lékařů z Hlohovce. Ale již jsme se s nimi cestou nesešli. Jak nám později psali, projeli Mariborem, kemping přešli a najednou se ocitli na hranicích. Tak ještě večer přešli hranice do Rakouska...

Ráno jsme složili stany a opustili kemp. Zbývalo nám

posledních 12 km na území Jugoslávie. Právě tak jako předešlý den jsme potkávali značné množství příslušníků jugoslávské armády. Když potkali auto z ČSSR, mávali a povzbudivě pokřikovali, což jsme samozřejmě srdečně opětovali.

Byl čtvrtek, 29. srpna 1968 ráno. S týdenním zpožděním jsme opouštěli zemi, kterou jsme si nesmírně zamilovali, zemi, jejíž vláda i prostý lid dokázali, že pro ně pojem přátelství není pouhou frází.

Na hranicích byl úžasný provoz. Dva proudy vozidel nejružnějších poznávacích značek i typů směrem do Rakouska, dva proudy směrem opačným. Odbavování, jaké jsme ještě nikdy nezažili: formality téměř žádné. Jirka vystoupil z auta, aby zjistil, kde se vydávají pojišťovací karty, za minutu byl zpět a řekl: „Dej sem rychle potvrzení z pojišťovny — támhle stojí voják a dává mezinárodní karty!“ Za malou chvíli byl zpět, dal mi kartu a chtěl průkazky, že s nimi jde na celnici, kde jsou cizinci odbavováni. To jsem stále popojížděl autem. Přesně ve chvíli, kdy jsem dojel před celnici, přišel Jirka s orazítkovanými papíry a tím skončily veškeré formality. Byli jsme v Rakousku. Za celnicí jsme zastavili a šli do směnárny vyměnit jugoslávské peníze za rakouské. Bez vyplňování formulářů, jen tak z ruky do ruky. Mezitím Jirka referoval o tom, jak to šlo ráz naráz v celnici — jen si dělali čárky, kolik aut a kolik lidí. Přitom se na auto ani na lidi vůbec nepodívali. Inu, jiný kraj — jiný mrav. Bylo asi 9 hodin dopoledne. Projížděli jsme Štýrskem, po kvalitních silnicích, velmi hezkou, pečlivě obdělávanou a upravenou krajinou, přes Štýrský Hradec a Bruck nad Murou. K nejkrásnějším zážitkům cesty patřila jízda přes Semmering...

Konečně Vídeň! Již 10 km před městem byly na dálnici nápisy, upozorňující automobilisty na informační službu na výpadovce z města. To bylo něco, co jsme nutně potřebovali — informace, jak se proplést bez nehody velkoměstem, které neznáme. Hned na kraji Vídně vedle silnice stojí červeně natřený vyřazený vagón — sídlo informační služby, na němž v těch dnech byl i nápis s adresou pomoci Čechoslovákům a adresa benzínové stanice, kde se občanům našeho státu čepoval benzín zdarma. A zase fronty našich aut. Uvnitř vagónu se tři mladé Rakušanky snažily zvládnout nápor nečekaných hostů. Rozdávaly plán města, vysvětlovaly situaci, ale samy toho moc nevěděly. Na můj dotaz, které hraniční přechody jsou volné, mi nemohly odpovědět — říkaly, že se situace každou chvíli mění a jednou je volný ten, podruhé onen přechod. Zakreslil jsem si do darovaného plánu přibližnou trasu. Venku zatím narostla fronta vozidel na neúnosné množství. Policista s vysílačkou na silném motocyklu se snažil přimět lidi k tomu, aby uvolnili vjezd do města. Nabízel, že on a jeho kolegové, kteří přijedou, odvedou naše turisty do střediska pro pomoc Čechoslovákům nebo k benzínové pumpě. Požádal jsem jej, jestli by nás převedl na výpadovku na Znojmo. Souhlasil s podmínkou, že by nás muselo být nejméně deset aut. Snažil jsem se zorganizovat potřebný konvoj nebo mu alespoň pomoci dát dohromady skupinu aut na cestu do pomocného střediska, ale marně. Lidé se dohadovali, policisté byli nešťastní. Nakonec jsme se rozhodli, že pojedeme sami. Požádal jsem policistu o vyznačení nejlepší cesty. Poskytl mi informace, které se rozcházel s trasou, kterou radila dívka v informačním středisku, a vyjeli jsme. Vše šlo velmi dobře až na posledních asi pět km; to jsme se nemohli strefit na most přes Dunaj, poněvadž tam byly mimoúrovňové křižovatky a objížďky, takže jsme se několikrát vrátili na stejné místo. I to jsme posléze zvládli a zastavili jsme se na předměstí Vídně, abychom se trochu protáhli a občerstvili. Zašel jsem si na kávu do restaurace, stála 7 šilingů. Láhev piva (3 dcl) také tolik. Ženy zatím nakoupily velmi laciné čerstvé ovoce.

Z Vídně jsme vyrazili směrem k našim hranicím s plánem, že se vyspíme v nějakém autokempingu. Ale nikde žádný. Asi 20 km před hranicemi jsem zastavil u policisty stojícího na návsi jedné vesničky a zeptal se, je-li někde místo k táboření. Poradil se s mužem, který stál s ním, a doporučil nám dvě místa za vesnicí, kde prý je možno postavit stany. Civilista se nabídl, že nám to ukáže, a jel s námi. Ale místa byla nepříhodná, a tak jsme jeli dále do nejbližšího města, kde — jak nám náš průvodce poradil — je nepoužívané fotbalové hřiště a tam se nám to snad bude líbit. Poděkovali jsme mu a hřiště v Poysdorfu jsme skutečně našli. Postavili jsme stany a chystali se povečeřet. V místech, kde jsme tábořili, byl krásný mladý jetýlek, až bylo líto tam stavět stan. Když jsme stany dodělávali, blížila se k nám jakási žena v šátku.

Manželka povídá: „Ta nám jde asi vynadat, že ji ničíme jetýlek“. Ale obavy byly zbytečné. Žena na nás začala mluvit česky a velmi přátelsky. Pocházela z Břeclavi, kde byla také na návštěvě u sestry právě 21. srpna. Když přišla cizí vojska, vrátila se rychle domů do Poysdorfu. V sobotu chtěla znovu navštívit sestru, ale nepustili ji k nám. A vybízela nás, ať tu zůstaneme, že její synové mají výrobu cementového zboží, že by nás zaměstnali, že bychom si vydělali na začátek 1000 šilingů týdně, že se tam dobře žije...

Ráno jsme sbalili majetek, rozloučili se s obyvateli okolních domků, kteří přihlíželi našemu balení, a jeli jsme. Ještě jsme se stavili ve městě nakoupit potřebné věci, mimo jiné noviny. Ty jsem vlastně dostal zdarma od holiče, kterého jsem se ptal na nejnovější zprávy od nás (předpokládal jsem, že holiči jsou všude na světě nejlépe inormovanými lidmi). Ten mi nejprve řekl, že nic neví, ale za chvíli si přinesl ven čerstvé noviny, které mu byly právě doručeny. V těch jsme si přečetli body moskevských ujednání ještě dříve, než byly zveřejněny u nás...

Nastala poslední etapa naší pouti domů. Na rakouské celnici jsme se sešli s autem Ostraváků, kteří jeli do Jugoslávie. Ptali jsme se jich, jak to vypadá na hranicích. Říkali, že před hranicemi je zastavili vojáci, museli všechno vyndat z auta, ale nic jim nevzali, ani po papírech a pasech se neptali...

V zemi nikoho mezi naší a rakouskou celnicí jsem zastavil a ptal se naposledy rodiny, nechť jí-li se vrátit. Po záporné odpovědi jsme jeli dále — na naši celnici. Odbavení prošlo velmi klidně, vojáci tam nebyli. Zasluchl jsem rozhovor velitele stráže s nějakým známým, který mu říkal, že byl včera v Praze a cizí vojska potkal jedině v Kroměříži a v Praze. To nás dosti uklidnilo...

Tak skončilo naše putování do vlasti. Během toho týdne jsme poznali, že míru přátelství nelze hodnotit podle slov, ale podle skutků, že cennější než okázalé objety je přátelská ruka podaná v nouzi. Byl to týden, ve kterém jsme prohlédli a zmoudřeli, prožili zklamání i poznali, že solidarita mezi národy a lidmi není prázdnou frází.

(Z technických důvodů byl článek zkrácen.)

- První číslo letošního ročníku **Památkové péče** přináší na str. 25—35 **další ze serie článků M. Suchomela**, věnovaných sochařské dílně Martina a Josefa Jelínků. Větší část statí se tentokrát zabývá významným objevem překvapující polychromie Jelínkovských soch, která je dnes skryta pod beztvarymi a výtvarný účín soch silně poškozujícími nátěry pozdějších dob. Jak se ukazuje, produkci Jelínkovské dílny (Martin se narodil r. 1874 v Sobotce) se nevyrovnala snad žádná jiná raně rokoková skupina. V článku se připomínají též sochařská díla v kostele sv. Kateřiny v Dolním Bousově (z nichž je reprodukována socha sv. Václava na bočním oltáři) a celá plastická galerie v interiéru kostela sv. Maří Magdaleny v Sobotce, jimiž se chce autor zabývat v některém z příštích článků, až bude proveden restaurátorský průzkum polychromie. Snad některá z budoucích statí vyjde i v našem Zpravodaji.

Karel Kinský: Motiv z exlibris pro redaktorku Annu Mlejnkovou (pohled od Vlčkovy vily v Sýkořicích ke kostelu sv. Václava na Týně a k Troskám. Týž námět zveřejnila také akad. malířka Věra Jičínská).

V západní Evropě, zejména ve Francii, byl v 16. a 17. století rozšířen krutý zvyk shazovati v den sv. Jakuba (25. července) s nejvyššího místa v městě nebo jeho okolí živého kozla. Také k nám se tento nemilosrdný zvyk dostal a patřil mezi oblíbené kratochvíle a výroční zábavy našeho lidu. Ujal se obdobně jako stejně bezcenná podívaná při stínání živého kohouta.

Jak vznikl tento lidový obyčej? Shazování kozla v době letního slunovratu mělo lidu připomínat památku apoštola sv. Jakuba, biskupa jeruzalémského, který byl svržen s věže chrámu v Jeruzalémě a ubit. Církev však později uznala barbarský charakter tohoto obyčeje a nemohla pro své věroučné cíle potřebovat jeho spojování s pověrami. Proto kněží začali poukazovat na znesvěcování chrámu shazováním kozla s kostelní věže a zakazovali je. Lid však od této podívané nechtěl upustit a přenesl ji jinam. K vykonávání ortelu smrti nad nebohým zvířetem byla pak vyhledávána jiná vyvýšená místa: věž radnice, střecha či štít nejvyššího domu na náměstí anebo i jiné vhodné výšiny mimo obvod města. Tak např. je dochováno, že pod starým hradem Kokořínem na Bolešlavsku shazovali každoročně kozla s vysoké skály. Stejně tak i v Prachovských skalách svrhávali pry kozy s nejvyšší skalní stěny do hlubiny. Ve Lhotě Staňkově u Sobotky byl kozel shazován se hřebene střechy jedné z chalup a v Sobotce z okna půdy hostince „V kasárnách“ (pod Humprechtem), jak píše Václav J. Černý v Památce soboteckých a okolních rodáků z r. 1882, str. 40—42. A u Rovenska shazovali kozla dokonce s Trosek. Zachoval nám o tom stručnou zmínku prof. dr. Čeněk Zibrť na str. 582 až 589 své obsáhlé sbírky lidových zvyků a obyčejů, nazvané Veselé chvíle v životě lidu českého (Vyšehrad, Praha 1950) a také v díle Na tom našem dvoře (str. 63—72).

Jak vlastně vypadala taková lidová kratochvíle shazování kozla? Byly tu větší nebo menší obměny podle míst, ale v podstatě asi takto:

Celého černého nebo úplně bílého kozla choval za tím účelem předem určený řezník, který zpravidla býval zároveň i hostinským. Anebo byl vhodný kozel koupen a krmen u některého ze sousedů. V den filipjakubského svátku bylo zvíře vyvedeno z chléva, důkladně omyto, pročešáno a vyhřebelováno a pak náležitě vyšňořeno. Rohy mu „pozlatili“ nebo „postříbřili“ a zavěsili mu na ně květinový věnec s černými stuhami. Celé jeho tělo vyzdobili pentlemi pestrých barev. Tyto mašličky byly uvázány na kozlových chlupech.

Tak kolem půl deváté ráno zazněla pak na náměstí kapela a začal se řadit průvod. V jeho čele byl okázale veden, lépe řečeno vlečen vzpouzející se ověnčený kozel. Za ním šla řada mládenců a družiček, z nichž první nesla na sametové podušce dlouhý, ostře nabroušený řeznický nůž s černými fábory na střenkách. A protože to byla z valné části záležitost řezníků, pochodovali jako další složka průvodu příslušníci cechu řeznického, jejich tovaryši a učedníci, s čistě vypranými bílými řeznickými zástěrami, na nichž se skvěly červeně vyšité monogramy majitelů, s řeznickými, na slunci se lesknoucími širočinami přes pravé ramě, pod vlající starobyloou cechovní korouhví, na níž nechyběl nezbytný bílý český lev s korunkou v barevném poli. A pak následovalo ostatní obyvatelstvo, staří i mladí, ti hlavně. Ostatně při takové podívané nebyla o obecenstvo zajisté nikdy nouze.

Když byl opentlený kozel dovlečen na místo, chopilo se ho hned několik ochotných rukou a vytáhlo ho na

horu. Tam byl nebohému, na celém těle se chvějícímu zvířeti přečten žertovný, neuměle veršovaný ortel. V kšaftu (poslední vůli) odporoučel na smrt jdoucí kozel pannám, které rády tančí, své nohy, bezzubým babkám svůj chrup, ponocnému rohy na troubu atd. Když legrační poslední pořízení skončeno, vystrčila řeznická chasa zvířecího delikventa až na samý okraj připraveného tam prkna a jediným prudkým trhnutím s obligátním provoláním „Es - e - se, kozle, stěhuj se!“ shodila ho za veselého vyhrávání muziky a za všeobecného křiku a jáсотu publika do hlubiny. Tam skončil většinou s přeráženými údy i rohy, a nebyl-li namíste mrtev, učinil jeho trápení konec řeznický nůž.

Proč celá ta zvířecí tragedie? Inu hlavně proto, že krev, loji i masu z takto zabitého kozla byla přičítána hojivá, až čarovná moc. Jeho krev kupovali prostí pověřiví lidé i urození pání k léčení různých neduhů. „Taková krev v octě, jestli která žíla v těle lidském se přetrhla a krev se usedla, zase se rozplyne po ní“, tvrdí zápisy staročeského lidového léčitelství. Čerstvá „jakubovská krev“ pomáhala od padoucnice a jiných nemocí, usušená na prášek a roztlučená pak sloužila v babském léčení proti „pškani“ či píchání, proti chrlení krve a podobně.

Proto nás neudiví obsah dopisu šafářky Doroty Jínové, kterým dne 27. července 1636, tedy druhý den po sv. Jakubu, rozšafné paní Zuzaně Černínové jedním dechem oznamuje:

„Vaše Milosti urozená paní, paní mně milostivá Vaše Milosti. S poručením Vaší Milosti nechala jsem kozla shoditi, aby se v něm čistě krev srazila, na sv. Jakuba do slunce východu, a tu krev jsem usušila a lůj přepustila a nyní Vaší Milosti posílám. Lůj řezníkům jsem zaplatila, dala jsem jim za něj pět českých, bylo ho naškvařeno půl třetí libry, a maso jsem jim zase vrátila, aby je sobě zpeněžili, nevěděla jsem jak učinit, nedostala jsem od Vaší Milosti cedulku, až na Radenín prvního kozla vechnali.“

Za krev ze zabitého kozla utržili řezníci častokrát víc než za „jakubovský lůj“ nebo maso, i když jednotlivé porce byly prodávány dosti drahé. Celý obřad totiž končil stažením rozbitého kozla a pědáváním výtečně upraveného skopového masa v hostinci nebo na jeho zahradě, kde konána potom lidová taneční veselice.

Krvavý barbarský obyčej shazování kozla se někde na českém venkově udržel ještě až do poloviny minulého století. Podle zápisků lomnického kronikáře Josefa Jíny (Vlastivědný sborníček „Lomnicko n. P.“ II, 48. Lomnice nad Popelkou 1921—22 a Beseda VII, č. 1—2, str. 20, Semily 31. 1. 1950) pořádáno shazování kozla v tomto městě, po předchozím vodění v průvodu kolem náměstí, s prkna vystrčeného z nejvyššího okna v lomenici ještě roku 1830. Dálo se tak přes veškeré zákazy ano i patenty vrchností. Úřady se nakonec snažily zmírnit tento krutý mumraj, spojený s trachtací, aspoň nařizemím, že nešťastná oběť musí být před shobením zapíchnuta.

Kdy Trosky byly naposledy svědkem této krvavé lidové veselice a kdy skončily svatojakubské průvody s ověnčeným kozlem k jejich zdem, lze už dnes těžko zjistit. Jen tolik snad možno ještě dodat, že stav řeznický byl v poměrně malém městečku Rovensku (druhdy „pod Kamenicí“) pod Troskami opravdu dosti početně zastoupen. Vždyť ještě před takovými třiceti léty bylo tu na 1800 obyvatel osm řeznictví.

Z HISTORIE NÁPISŮ NA STAVBÁCH

Pokračování

V několika případech jsou zaznamenána též jména, tesařů-stavitelů. V Rovni pracoval r. 1840 Jiříšťa, ve Vesci r. 1833 „vynasnažil se prací svou Jan Hortlík, mistr tesařský“ a v Zámostí asi v roce 1878 „Jan Hortlík, mistr ze Sobotky“. Pouhým monogramem až na konci zápisu jsou zapsáni tesaři v Markvarticích (1808 — J. P.), v Pařízku (1848 — J. J. Z.) a ve Skuřině (1836 — tmj).

Z nejbližšího okolí také víme, že krásný Vejpravův statek v Přepeřích č. 2, jehož model byl tolik obdivován na Národopisné výstavě 1895 v Praze a který byl skutečně barbarsky zbořen, stavěl tesař Josef Havlík. Text záklopy na tomto statku zněl: Pochválen buď Ježíš Kristus. Tento grunt jest s pomocí Boží vystaven z nákladu Matěje Vejpravu, souseda vsi Přepeře dne 13. července roku 1797. Uprostřed byl symbol IHS.

Asi ve čtvrtině nápisů lze čísti na záklopě jméno obce. Někdy se uvádí přímo její jméno (např. „stalo se ve vsi Rytířově Lhotě“ nebo „soused počestné obce Staňkovy Lhoty“), častěji se ale vyskytuje ve formě přívlastku (obec markvarcká, rakovská, spařenská, vesecká, mrkvojská, soused mrkvojský). Všimněme si, že lid tvořil krátká přídavná jména — mrkvojský, markvarcký, ne mrkvojedský, markvartický, jak je nyní zvykem ve spisovném jazyce. Obec dostávala přívlastky „poctivá“ nebo „počestná“.

Někdy se v nápisech vyskytlo i číslo domu (Roveň, Mrkvojedy, Mladějov). Obydlí je nejčastěji pojmenováno jako dům (19X), pak stavení (10X), grunt (4X), krunť, chalupa (2X), příbytek, živnost, hospodářství (1X).

Víra v Boha se obráží ve všech zapsaných textech s výjimkou jediného (Zámostí č. 5). Mnoho nápisů začíná zvoláním Pochválen buď Pán Ježíš Kristus. Opět — jako dvakrát v Sobotce — vyskytuje se i v Kdanicích r. 1871 a v Blatech r. 1870 úvodní zvolání „Bože Abrahamu, Bože Izáku, Bože Jakubu, ochraňuj [požehnej] tento dům“. Další podobný případ znám z Bukvice u Jičína. Zní: „Bože Abrahamův, pokoj toho domu, vystavěl sem nevím komu“ (bez letopočtu). Jde o řídké výjimky v záplavě textů začínajících „Pochválen buď pan Ježíš Kristus“. Domnívám se, že autoři byli buď dobrými znalci bible, třeba tajnými jinověrci, nebo tu není vyloučena i možnost, že běží o přepisy záklop ze starší doby. Téměř ve všech textech čteme, že se objekt zdvihá s pomocí boží. Náboženské přesvědčení spojené s obavou před ohněm bývají někdy podnětem až horoucího vyzvání božských osob a světců (např. Hrdoňovice r. 1872, Markvartice r. 1782), Svatý Florián je vyzván jako ochránce před ohněm v Malé Lhotě, Vesci, Zajakurech, Mrkvojedech, Trní, Skuřině a Markvarticích. Stavebníci k němu dovedou promluvit i docela důvěrně — Ty náš patrone, sv. Floriáne, ochraňuj a zachovej nás od pádu ohně (Mrkvojedy 1833) nebo Svatej milej Floriáne, chraň nás od ohně (Vesec 1809).

Není vzácná ani průpovědka „Bože žehnej domu tomu, vystavěl jsem, nevím komu“. Doložka k ní z Rovně říká „Kdo v něm bude přebývat, i dejž mu Pán Bůh od zlého chrániti“. Svatopluku Čechovi se zalíbila věta ze záklopy v Oseku „vystavěl jsem tento dům, abychme v něm chválili Boha ve dne i v noci“, kterou máme doloženu i ze Sobotky.

Vedle ochranných nábožných průpovědí používaly se na záklopách ještě různé symboly, jimž byla připisována magická síla, která měla chránit stavení a jeho obyvatele od neštěstí. Pozoruhodné je, že se misty na Sobotce najde na domech starodávný ochranný znak z éry ještě předkřesťanské. Je jím symbol bývalého boha slunce, který byl považován za dárce i uchovatele života a úrody. Původně, pokud se v něho věřilo, bylo jeho obrazem opatrováno hospodářské náčiní, nářadí, nábytek i hospodářské a obytné budovy, aby přinášel štěstí a zdar těm, kteří věci, jím označených, užívali. Sluneční symboly se pak natolik vžily, že se staly neoddělitelnou součástí estetických názorů našeho lidu i v následující křesťanské éře, kdy už prapůvodní jejich účel upadal v zapomnutí. A tak motiv slunce se nakonec stal oblíbeným výzdobným prvkem v lidovém umění. V této nové, zdobné funkci ho můžeme stopovat ještě dnes v lidových

výšivkách, na plotech, dveřích, vratech, v zdobném lištování lomenic z Boleslavska a Poděbradska, ba někdy i na štítech zděných domů. Ukázkou toho je třeba štít Srámkova domu na soboteckém náměstí.

Sluneční symbol na našich záklopách je představován šesticípu hvězdou, někdy nazývanou keltským sluncem, která byla kruzidlem rýsována do kružnice o průměru asi 10 až 20 cm pomocí jejího poloměru. Způsob ten byl znám tesařům i zedníkům. Provedena byla buď jen obrysem, někdy i vymalována barvou. Když je jediná na záklopě, tvoří jeho ústřední motiv (Markvartice č. 70, Zámostí č. 5). Jsou-li dvě, zdobí oba konce záklopy (Samšina č. 34, Hrdoňovice č. 1, Mladějov-Pařízek č. 3).

Ochranných symbolů mladšího původu, které pocházejí z křesťanské éry, je několik. Je to kříž, který je namalován uprostřed nápisu na záklopě (Mrkvojedy č. 9), tamtéž obklopen věncem (Pleskoty č. 21), nebo připojen k slunečnímu družicím na obou koncích záklopy (Vesec č. 15). Za křížky možno považovat snad i dva čtyřlístkové kvítky, které dělají nápis ve dvě souměrné, linkou orámované poloviny (záklopa z hrdoňovické kovárny v turnovském muzeu).

Tak jako v Sobotce, můžeme spatřit i jinde na Sobotce uprostřed záklopy v zeleném věnci monogram IHS s křížkem a trny (Obrubce č. 26, Spařence č. 11, Vesec č. 7; záklopa z Vesce z r. 1809 v muzeu na Humprechtě, Vesec č. 10, Zajakury č. 13). Je-li výjimečně umístěn na čestném, tj. pravém kraji nápisu, tvoří jeho protějšek na levém kraji anagram MARIA též ve věnci (Malá Lhota č. 3, Mladějov-Pařízek č. 6 - pravděpodobně). Připomínám, že i na spadlé zvonici ve Spařencích jsem viděl vyřezány do umných barokních rámečků nahoře monogram IHS a níže anagram MARIA.

Ochranným křesťanským znakem je zajisté i srdce s plaménky, orámované kroužkem uprostřed nápisu (Spařence č. 15), i obraz kalicha, který je prořezán do šalování lomenice (Dobšice č. 14).

Do této kategorie třeba počítat také obrazy svatých, které jsou namalované na záklopách. Je to například Matka boží s Ježíškem v náručí uvnitř zeleného věnce (Mrkvojedy č. 1), též ve věnci sv. Jan Nepomucký (Roveň č. 3), nebo poprsí andělíčků, kteří zakončují nápis na obou koncích záklopy (Spařence č. 11). Ze Sobotky by se dala k této skupině s jistou výhradou připojit záklopa z r. 1869 (soupis I/33), na které obrázek, který tvoří střed nápisu, není už rozeznatelný.

Josefův toleranční patent z roku 1781 dal svobodu vyznání i evangelíkům. Krátce nato zhotovený nápis z Rovně č. 29 zní: „S pomocí boží toto stavení postaveno z nákladu Janna Najmona A. 1787. Dne 8. septembra“. Na obou koncích záklopy jsou nakresleny tulipány a ve věnci uprostřed byl drobným písmem napsán citát z bible, dnes nečitelný. Majitelé bývali evangelíci. Druhý takový případ je v Zámostí č. 8 z r. 1788. Text nápisu a ve věnci uprostřed byla zase průpověď, ze které jsou čitelná pouze slova „... je jediná pomoc.“ Snad by i záklopy ze Spařenců č. 15 z r. 1814 s hořícím srdcem uprostřed textu a z Pařízku z r. 1778 a 1848 mohly patřit do této skupiny.

Evangelického původu je nesporně průpověď, provedená z omítky ve štítě zděného domu v Želejově č. 8 z roku 1906. Zní: „Bůh jest pánem domu mého — já jsem šafář jenom jeho“. Všimněme si, že Želejov leží v sousedství Rovně i nedaleko Zámostí, těsně na hranici Sobotcka.

Symbolický znak zaměstnání stavebníkova je zobrazen pouze na jediné záklopě z Markvartic r. 1808. V oválu uprostřed nápisu je černě namalováno šidlo, rozevřené nůžky a žehlička — krejčovské nástroje. Symbol zaměstnání stavebníkova je řídkým zjevem i na záklopách v okolí.

Ohlasy důležitých událostí, odkazy potomkům, jak bývaly zvykem v Podkrkonoší, se tu nenajdou. Vžitá uniformita nápisů s obsahem vztahujícím se k osobám, k době dokončení staveb a doplněná ochrannými klauzulemi, není nikde porušena.

(Pokračování příště)

Příjmení Sobotka

Toto staré české příjmení, doložené ze starší doby např. k letům 1224—1250¹⁾, k roku 1378 (Praha)²⁾, k r. 1510: rolník Jan Sobotka (Kařez)³⁾ a k r. 1521: mlýn řečený Sobotkuov (Osečany)⁴⁾, vzniklo buď z názvu dne (sr. příjmení Neděle, Nedělka, Pondělek, Pondělíček, Středa, Pátek)⁵⁾ nebo z neobměněné podoby místních jmen (jako příjmení Beroun, Brandejs, Hradec, Kolín, Ledč...⁶⁾). Vyskytuje se i u židů pocházejících z Čech — tito mívali příjmením pouhé místní jméno: Brod, Načeradec, Příbram, Strašnov...⁷⁾.

Max Brod⁸⁾ vložil českožidovské příjmení Sobotka ze zdrobněliny českého obecného jména sobota. Domnívá se, že toto příjmení dostali v době císaře Josefa II. (1780—1790) stoupenci mesiánského hnutí, které založil Sabbatai Zwi ze Smyrny a které se rozšířilo mezi židovstvem v 17. století. Brodův výklad nelze přijmout, neboť českožidovské příjmení Sobotka je doloženo už ve starší době než v době císaře Josefa II.: ve Volyni se podle soupisu židovstva Prácheňského kraje vyskytuje už roku 1654 Marek S o b o t k a.⁹⁾

Doc. dr. Josef Beneš, Pedagogická fakulta, Ústí n. Lab.

Odkazy na prameny:

- 1) Nekrolog podlažický z let 1224—1250. Vydal B. Dudík, Brno 1852, str. 404 a 412.
- 2) V. V. Tomek: Základy starého místopisu pražského, Praha 1866—1875, díl II., 142, č. 413.
- 3) Archiv český, díl 13, str. 226.
- 4) Tamtéž, díl 11., str. 440.
- 5) Josef Beneš: O českých příjmeních, Praha 1962, str. 245.
- 6-7) Tamtéž, str. 138—140.
- 8) Max Brod: Der Prager Kreis. Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz, 1966, str. 43.
- 9) Berní rula, 28, kraj Prácheňský, díl II. Zpracoval dr. Antonín Haas, Praha, 1954, str. 935.

Poznámka redakce: Když jsme získali pro Zpravodaj Šrámkovy Sobotky tento příspěvek, doporučil dr. Vladimír Ruda z Liberce, aby se někdo ze čtenářů Zpravodaje ujal zajímavého úkolu zjistit, kolik je u nás v současné době občanů s příjmením Sobotka nebo Sobotecký. Se životními osudy nejnámějších nositelů tohoto příjmení bychom své čtenáře postupně seznámili. Možná, že by tato akce vedla i ke vzniku nějakého klubu Sobotka nebo ke sjezdu všech Sobotků a Soboteckých — samozřejmě v Sobotce.

Nad rakví Josefa Černého

Naplnil se jeho čas, a my zarmoucení se loučíme s dobrým občanem, oblíbeným obyvatelem samoty na Babyloně, bratrem Josefem Černým.

Zamýšlíme-li se nad jeho osobním profilem a vůbec nad všemi jeho občanskými a lidskými vlastnostmi, je třeba více připomenout život zesnulého i jeho předků, domýšlet, jaké to v dávné minulosti byly příčiny, že hledali své trvalé sídlo v krajině odlehle, na tak svérázném místě, jako je ona téměř po celý rok prosluněná babylonská stráň s mohutnou kulisou lesního pásu Hůry.

Snad v budoucnu jen historik studiem urbářů bude moci bezpečněji objasnit, proč předkové našeho zesnulého bratra právě tam vyhledali svůj domov. Snad to byla jen chudoba, která je donutila, aby vybudovali svůj domov na úhorové stráni, kde kromě plevelných dřevin ničeho nebylo, ale mohla to být také vůle kdysi mocného pána-feudála, který na toto místo s hlubokým pohledem do kraje vyslal svého poddaného, aby odtud střežil jeho zboží.

Jedno, drazí přátelé, je však jisté: že tento někdy asi nehoštinný kus země je posvěcen potoky potu, poznamenán nespočetnými mozoly, nekonečnou a neúnavnou prací, než rod, který tu přebýval, úhor postupně proměnil v živnou půdu, stráně osázel ovocným stromovím a jak říká ona znárodnělá píseň „vystavěl tu skrovnou chaloupku, všechno čisté jako na sloupku“. Taková je tam na stráni chalupa, kterou náš zesnulý trvale opouští. K vlastnostem snaživého a pracovitého zemědělce řadilo se ve stejné míře i jeho hluboké národní a vlastenecké uvědomění. Byla to zde na Sobotecku mezi mnoha dalšími i chalupa Černova, která sehrála za druhé světové války v odboji proti okupantům nemalou, velmi nebezpečnou a pro domácí odboj důležitou úlohu. Pro vojáka a odbojáře bylo jasné, že pro zřízení opěrného bodu či základny bylo to místo jako zvořené: na straně jedné široký rozhled, na straně druhé snadný a nepozorovatelný únik a na straně třetí to nejdůležitější: v chalupě dva dobří mlčenliví lidé s otevřenými srdci, bratr Josef Černý a jeho pečlivá a citově hluboce založená žena.

Když naši spolupracovníci koncem r. 1944 hledali u Černých úkryt pro zajatce, jaké bylo jejich překvapení, když jim hospodář řekl, že už zajatcům pomáhá. Navenek v klidné samotě bylo zejména za nocí až nebezpečně rušno. Právě tak jako na Žďárku, Křížánku, Porání, pod Nebákem, Meziluzí, Kostečíně, Záhorsku a jinde a jinde procházely tu a podle bezpečnostní situace byly převáděny celé skupiny zajatců. Některé se trvale umístily, jiné prošly až k Branžeži nebo k Prachovským skalám anebo až na Domousnicko podle toho, kdy v tom kterém místě bylo bezpečno. Vy, kteří jste koncem války poslouchali Londýn, mohli jste po zprávách slyšet výrazně pronesená slova: Olšina volná! Ostrava 13! a další. To byly tehdy šifrované příkazy pro silný partyzánský oddíl v prostoru severní části Sobotecka v oblasti hruboskalské až k Vyskří. Kolik nočních cest za převádění museli vykonat naši spolupracovníci typu Černého, Podobského, Pažouta, Žofky, Barkmana, obyvatel Záhorska

a dalších, kolik desítek pecnů chleba navíc musely upéci a kolik prádla, vlastně doslova špíny a nejhlubší lidské bídy musely zahladit ženy, aby z pouhých lidských koster či jen stínů zase ožili lidé, kteří nakonec úspěšně bojovali.

Svědčím tu u rakve tohoto mrtvého, že vedoucí pracovníci odboje z našeho kraje pod velením kapitána Jana Šýkory by nikdy neměli úspěchu, kdyby tu nebylo mlčenlivých a spolehlivých spolupracovníků, jejichž mnohá jména jsem tu už vyslovil. Velitel vítězí jen tehdy, má-li spolehlivé a statečné vojáky.

Naznačil jsem, že na Babyloně na konci války bylo až bouřlivě. Tehdy ani naši zdejší českoslovenští velitelé nedovedli pochopit anebo byli krajně překvapeni situací, jaká byla mezi zajatci. Někteří, kromě komisaře Ivana byli to např. důstojníci Orlov, Vartanjan, Kostuk aj., věděli už, co je to kult osobnosti v SSSR. Docházelo tu k názorovým střetnutím. Jedni chtěli bojovat už v zimě 1944/45, byly tu však i protichůdné názory, které mladiství zajatci chtěli v týlu nepřitele řešit mezi sebou zbraní. I pro budoucnost je tato skutečnost už zaznamenána, jak tehdy velitelé ze Sobotecka Florián, ing. Havelka, Macoun a MUDr. Vaněk vysoce ocenili hluboký klid, rozvahu a moudrost svých spolupracovníků na základněch, jaká byla například na Babyloně, že tito dovedli najít způsob, jak uklidnit okamžitá názorová vzplanutí a horké hlavy.

Ty, odbojáři bratře Černý, vykonal jsi velmi mnoho. Tvé jméno trvale zůstane na prvních místech v seznamu spolubojovníků národního boje za osvobození organizace Krystal-sever za 2. světové války na Sobotecku. I když v tvé chalupě někdy budou žít lidé jiného jména, stejně se tam bude říkat u Černých. Proto po rušné a bouřlivé anabázi životní nechť v klidu spočine tvůj popel v hrobě u tvých předků.

Jménem Okresního výboru SPB v Jičíně, jménem tvých spolubojovníků, jménem svým děkuji ti za tvou obětavost, statečnost, za lásku a za vše, co jsi udělal, aby všichni ti, kteří jdou za tebou, už žili v míru. Věčný pokoj Tobě!

Josef Macoun

Děkuji touto cestou všem přátelům, sousedům, družstevníkům, myslivcům a občanům z celého Sobotecka, kteří doprovodili na poslední cestě mého drahého manžela Josefa Černého ze Stěblovic-Babylonu č. 19. Zvláště děkuji všem řečníkům — P. Vlastimilu Punčochářovi, Josefu Macounovi z Trutnova, Josefu Macounovi ze Staňkovic Lhoty, Jaroslavu Sedmidubskému a Marii Vernerové ze Sobotky a lesníku Kopřivovi z Hůry — za slova útěchy a ocenění lidské i občanské stránky jeho života. Dík patří i panu Josefu Janků a jeho sboru, vedoucímu Pohřební služby ze Sobotky Karlu Zakouřilovi, požárnímu sboru ze Stěblovic a všem občanům za květinové dary i projevy soustrastí.

Františka Černá, manželka

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Básně Fráni Šrámka byly otištěny v Hlasu revoluce 15. V. (Šťastné vydychnutí), v Rudém právě 17. VI. (Finále) a 24. VII. (Večer) a v Magazínu ČSŽ „O snoubencích — pro snoubence“ [Uprostřed cesty].
- Hodně zpráv se objevilo o letošní Šrámkově Sobotce. Jmenujeme alespoň Svět práce č. 22, Lidovou demokracii 18. I., pardubickou Zář 1. VII., Rozvoj č. 24, Učitelství 26. VI., Předvoj č. 24, 27 a 29, Průboj, Svobodné Slovo a Mladou frontu 30. VI., Pochodeň 6. a 30. VI., 1., 2. a 9. VII. aj.
- Ve Zlatém máji č. 4/69 otiskl prof. F. Vodička Několik myšlenek z besedy na Šrámkově Sobotce 1968.
- O konání XIII. Šrámkova Písku referovaly Mladá fronta 9., 12., 14. a 17. VI., Lidová demokracie 9. VI., Svět práce č. 25, Večerní Praha 9. VI., Jihočeská pravda 9. VI., Učitelství 26. VI. aj.
- Uvedení Hlávky dramatisace Šrámkova Stříbrného větru v pražském Realistickém divadle zaznamenaly Rudé právo 4. VI. a Československý svět 5. VI.
- Na Styky Fráni Šrámka s Bohušem Kafkou upozorňuje brněnská Rovnost 12. VII.
- O svém vztahu ke Šrámkovi vypráví spisovatel Karel Sýs v Mladé frontě 15. VII.
- Do Pochodně napsala prof. N. Melniková-Papoušková 5. VI. o díle akad. sochaře Václava Hlavatého ze Sobotky a 8. VII. o výstavě obrazů V. Beneše v Sobotce; oba články jsou doprovázeny reprodukcemi.
- Jaroslav Šimůnek napsal do Mladé fronty 11. VI. o Sborníku pěťadvaceti a 12. VII. o díle Lenky Haškové. V květnových Listech Klubu přátel poezie píše o Halasovi.
- „Tenký román pro tlustá děvčata“ Metráček, odměněný v literární soutěži Šrámkovy Sobotky, otiskl Stanislav Rudolf ve Veronice č. 4/69.
- V časopise Lucie a Petr č. 3/69 najdeme povídku Eduarda Pergnera Fízl.
- Milena Kovářová uveřejnila svou povídku Domov na konečné ve Vlastě č. 25/69.
- Ve Sběrateli č. 7-8/69 píše dr. Karel Samšišák o sbírání modelů autíček a o souborech pohlednic Marie Šečhtlové; tento druhý článek je doprovázen reprodukcí jedné sobotecké pohlednice.
- Článek prof. N. Melnikové-Papouškové o lidových sochách severovýchodních Čech, doprovázený četnými fotografiemi, přináší první letošní číslo časopisu Umění a řemesla.
- O výstavě obrazů Gustava Macouna v Kameničkách se zmiňuje Pochodeň 26. VI. a Rudé právo 1. VIII.
- Na výstavu Dřevo - kouzlo přírody, pořádanou v Sobotce Fr. Vokálem, upozorňují Pochodeň 6. a 12. VI., Rudé právo 6. VI., Práce 6. VI. a Svoboda 15. VII.
- JUDr. Marie Havlíková ze Sobotky poskytla rozhovor Předvoji 6. VI. a napsala článek o postavení žen do Zpravodaje Českého svazu žen č. 6.
- V Životě Budovcovy župy č. 7 psal K. Bílek o přednášce prof. Jiřího Trejbalu v Sobotce; v následujícím dvojčísle najdeme podnětný návrh Jana Šimánka k náplni práce baráčníckých regionálních kroužků.
- O pobytu Sv. Čecha v Českém ráji píše J. Brož v Rozvoji č. 29.
- Zář Mladoboleslavska č. 25 informuje o resignaci ing. Josefa Flodrmána na funkci tajemníka OV KSČ a člena předsednictva OV KSČ.
- 29. VII. píše v Záři Mladoboleslavska L. Majzner o loutkářské rodině Majznerů v našem kraji.
- Fotografie Kostí najdeme v Záři Mladoboleslavska dne 29. VII., kresbu hradu na obálce červnového Zpravodaje ONV Jičín a hezký fejeton o Kostí v Pochodni 7. VI.
- Fotografie Humprechta a zprávy o něm jsou v Pochodni 6. VI., ve Svobodném slově 19. VI. a 23. VI. a v Rudém právu 19. a 26. VII.

- Na podmínky turistiky v našem kraji upozorňují Svobodné slovo 24. VI., Rozvoj č. 25 (píše i o zřízení správy chráněné krajinné oblasti Český ráj), Život mladoboleslavské kultury č. 8/69 a červencový Zpravodaj ONV Jičín.
- Chystanou novou náplň Šolcova statku v Sobotce připomínají Pochodeň 24. VI. a Svobodné slovo 22. VII.
- Předvoj 20. VI. píše o dnu ČsČK v Sobotce a 18. VII. o pobytu ostravských dětí u nás.
- Revue dějin socialismu č. 1/69 přináší informaci o pozůstalosti Josefa Hakena v Ústavu dějin socialismu; ve 2. čísle připomínají J. Kuklík a P. Zátka podpis Fráni Šrámka na manifestu českých spisovatelů Věrní zůstaneme z r. 1938.
- V květnových Listech Klubu přátel poezie píše J. Pilz o těžkých životních podmínkách Fráni Šrámka a dalších našich spisovatelů.
- Bonomoia humprechti, roztoč nalezený poprvé v okolí Sobotky, byl objeven dle zprávy S. Mahunký v Análech národního musea v Budapešti, roč. 60, str. 252, též v Maďarsku, které je tak po NSR třetí zemí, odkud je náš roztoč znám.
- V časopise Geologický průzkum č. 4/69 najdeme v článku Čedičové lomy informaci i o Střelecké hůře.
- V posledních třech číslech Bousováka (5—7) najdeme několik básní a článků učitele Josefa Kozáka, hezké verše mladého Zdeňka Plešingra, informaci o Sto letech Sokola v Sobotce, článek o markvartických zvonech (z Našeho domova), vzpomínku na krupobití před 40 lety, zajímavosti o Rohatsku od Fr. Tláskové; na pokračování vycházejí články J. Folprechta „Sto let od založení cukrovaru“, A. Hortlíkové o ochotnickém divadle a J. Wagnera „Putujeme Českým rájem“. Kromě nich je tu i mnoho informací ze současného života.
- **Sborník Sobotka 1968 vyšel!** Po značných potížích se konečně dostal ke čtenářům dlouho očekávaný sborník Sobotka 1968, který vydala Osvětová beseda v Sobotce. Redigovali ho prom. hist. Karol Bílek, dr. Vladimír Ruda a dr. Karel Samšišák, grafická úprava je dílem MUDr. Aloise Kafky. Sborník má 148 stran, je vzorně vtištěn na kvalitním papíře turnovskou Severografií, vyšel v nákladu 1000 výtisků a stojí 35 Kčs.
To jsou tedy základní fakta o novém sborníku, na jehož obálce nás upoutá nezvyklý letecký záběr středu města. Jak se shodují první recenzi i čtenáři, sborník se může důstojně přiřadit k podobným sborníkům z let 1948 a 1958. Naše malé město tak může sloužit za vzor jiným, mnohem větším, když za značných finančních obětí (prodej sborníku nemůže krytí náklady) předkládá každých deset let svým občanům i přátelům knihu cenných historických, literárněhistorických i přírodovědných statí, které slouží důkladnějšímu poznání kraje po všech stránkách i jeho propagaci.
Jaký je obsah sborníku Sobotka 1968. Již v prvním článku rozebírá brněnská historička dr. Sáša Dušková údajnou nejstarší zprávu o našem městě, obsaženou ve formuláři Zdeňka z Třebíče a připomínající Sobotku již roku 1287. Autorka dokázala neudržitelnost tohoto tvrzení, a tak první písemná zpráva o Sobotce se posouvá až do počátku XIV. století. Sobotekým slouží ke cti, že neváhají skoncovat s touto legendou právě ve svém sborníku.
Následuje stať dr. Evy Mikanové z Ústavu pro hudební vědu ČSAV, která na podkladě důkladného studia archivních materiálů soboteckých, turnovských, boleslavských i jiných sleduje hudební život Sobotky v 17. a 18. století. Všimá si zvláště osudů literátského bratrstva a přináší mnoho cenných materiálů i k dějinám školy. V příloze jsou otištěny texty nejzajímavějších dokladů a podrobné seznamy učitelů, varhaníků a dalších hudebníků.
Důkladnou znalost archivního materiálu prokázal i sobotecký historik Karol Bílek, který se ve svém článku věnoval samosprávě města do zřízení magistrátu a počátkům městského archivu. Zvláštní pozornost věnoval prvním soboteckému archiváři Raymundu Šolcovi.
Z mnoha zapomenutých zpráv čerpal doc. dr. Rudolf Anděl z Pedagogické fakulty v Ústí n./L. materiály ke své studii o průběhu selského povstání r. 1775 na Sobotce a dokázal, že náš kraj zasáhl obě vlny rebelie, jarní i letní.
Stavebnímu vývoji Sobotky věnoval svou studii liberecký archivář dr. Vladimír Ruda. Snesl v ní mpožství cenných údajů od nejstarší doby až do současnosti o rozsahu a vzhledu města.

Velmi cenný je i příspěvek ing. Jiřího Havránka z Liberce o průmyslu a řemeslech na Sobotecku. Sleduje jejich vývoj od cechovní výroby až do nedávné minulosti. Je faktograficky neobyčejně bohatý a bude z něho vycházet každý, kdo se bude hlouběji zajímat o hospodářský život města i okolí.

Životopis soboteckého rodáka ing. J. E. Schnircha, jednoho z prvních stavitelů železnic, podává dnes již zesnulý historik Antonín Ederer.

V dalším článku se přední český historik Josef Kočí zabývá tajným šířením Havlíčkových spisů na Sobotecku r. 1851 a ukazuje statečnost několika soboteckých pokrokových občanů.

Důkladná je i studie nedávno zemřelého podplukovníka Miroslava Vlacha o výzdobě stropu soboteckého starého divadla podle návrhu Josefa Mánesa. Jsou zde pečlivě sebrány všechny stopy o stycích Josefa Mánesa se Sobotkou a znovu připomenuta naléhavost obnovy této dnes zničené unikátní výtvarné díla; ve druhém prof. Václav Hejn podává vyčerpávající soupis zhudebněných děl Fráni Šrámka a seznam autorů, kteří Šrámkova díla zhudebňovali.

Následují dva příspěvky Šrámkovské. V prvním dr. Věra Formánková z Filosofické fakulty Karlovy university studuje popis ve Šrámkově próze a své závěry dokumentuje na četných ukázkách z jeho díla; ve druhém prof. Václav Hejn podává vyčerpávající soupis zhudebněných děl Fráni Šrámka a seznam autorů, kteří Šrámkova díla zhudebňovali.

Prom. hist. Zdeněk Pouta z pražského Ústavu dějin socialismu se jako první zabývá Soboteckem v letech 1918—1920. Ukazuje, jak zde v hrubých rysech probíhal vývoj po vzniku samostatné republiky a koriguje i některé legendy z padesátých let o revolučních akcích na Sobotecku, přičemž vychází z archivních materiálů.

Další stránky sborníku jsou věnovány obsáhlé studii dr. Karla Samšišáka z Biologického ústavu ČSAV o soboteckém přírodovědci Josefu Šulcovi a jeho sbírce brouků. Ve zveřejněné korespondenci ukazuje na poměr pražských vědců k venkovskému sběrateli a samotný soupis Šulcovy sbírky (doplňeny záznamy o pozdějších sběrech autorových) je jedním ze základních materiálů k přírodovědeckému poznání kraje.

Posledním příspěvkem je pohled na život Sobotky v posledních deseti letech, který podává vedoucí úřadovny MNV Otakar Martinec. Vychází z práce MNV a jeho komisí a dokumentuje všechny události a změny v životě města.

Výtvarný doprovod sborníku tvoří kresby a fotografie MUDr. Aloise Kafky (s použitím snímků MUDr. Ivana Kafky, Antonína Strnada, Přemysla Bureše, ČTK a archivních materiálů). I jim patří zásluha za celkový pěkný výsledný dojem.

Je tedy možno říci závěrem, že sborník Sobotka 1968 je vzhledněm obohacením naší regionální produkce. Podařilo se soustředit kolektiv předních vědeckých odborníků i nadšených místních pracovníků [jen pro zajímavost: většina autorů i výtvarníků se zřekla jakéhokoliv honoráře], kteří z lásky k našemu kraji dali vzniknout knize, která by neměla chybět v knihovně žádného Sobotáka. Objednávky sborníku adresujte na Osvětovou besedu Sobotka, okr. Jičín. OB

● **Dvě poslední knihy Františka Křeliny** (Má přítelkyně DORA — Bábel) si velmi zaslouží naši pozornost. Román z Podještědí Bábel proto, že je nám krajově blízký nejen domovem autora, ale hlavně tím, že je prolut a přeplněn problémy, které jsme i my krvavě a hořce prožívali v letech před hitlerovskou okupací (zákeřné útoky Konráda Henleina), neobvykle umně stavěná novela Má přítelkyně DORA, pro svůj trpce a bolestně vykroupený vztah k dětem, ale i soucitné pochopení trpčících a bojujících lidí. Zde autor nejvíce ukázal svou morální sílu a ironickou rovnováhu člověka, který prošel zničujícím prostředím lidského ponižení, ale kterého nezničilo ani ponižování silnějších, nepochopení nejbližších a opovržení vládnoucí společnosti. Fr. Křelina je jeden z mála autorů (k nim přiřadíme i druhého autora z našeho kraje: Josefa Knapal), kteří se nedali zlomit ani oněmit. A tak se stává DORA nikoliv tragickou obžalobou doby, ale oslavou legendou mládí, mužnosti, která vyrůstá z drásavé současnosti zklamaného, zoufalého muže, jenž se zachraňuje láskou. Proto na nás silně zaútočí svou **současnou** naléhavostí.

Bábel je odvážná, až příliš „křelinovská“ freska bouřlivých dní před rokem 1938. Kniha je bohatě přeplněna dějem, osobami, zápletkami, ale také krajovým koloritem. I když živě řeší současné poměry v té době, přece je dnes pro nás již knihou **historickou**, ne že by chtěla být histo-

rií, ale pro to, že rychlý spád dějů po roce 1938 a také i dříve po roce 1945 a 1948 ji zasul tolika novými změnami a zvraty, že se nám dnes tento román zdá již historickým.

Obě nové Křelinovy knihy nám připadají, jako by nebyly od stejného autora, tak se liší stylem, námětem i zaměřením. Ale to bych právě považoval za přednost autora, že našel tak rozdílný přístup k svým látkám.

Bezděčně se nabízí otázka: co dál? Jak se může vyvíjet tvorba Františky Křeliny? — Příběh malé Dory provokuje a navádí proměnit epickou a lyrickou prózu v **dramatický obraz** boje silné osobnosti o záchranu z marnosti a beznaděje silnou, věřící láskou.

Jar. Šulc
● Nový tvůrčí rozmach **Františky Křeliny** se projevuje celou řadou vydávaných prací. Mj. upozorňujeme na právě vyšlý přepracovaný ještědský román „**Hubená léta**“ (Svoboda 1969 v edici Jiskry, 223 stran), na autobiografický příspěvek ve sborníku „**Náš ještěd**“ (Český Dub 1969) a na příspěvek ve „**Sborníku pětadvaceti**“, nazvaný „**Šlěpěje na sněhu**“. V tomto posledním sborníku, redigovaném Václavem Černým (ČS Praha 1969, 224 stran), najdeme rovněž příspěvky **Josefa Knapa** (Cesty vybitých koní) a **Zdeňka Kalisty** (První list synu Alšovi o umění). Je dobře, že se tyto utajované hodnoty české literatury dostávají čtenářům.

● Další regionální časopis začal vydávat čilý Kruh přátel Muzea Karoliny Světlé v Českém Dubu. Je zatím rozmnožovaný — asi jako když v roce 1964 začal náš časopis. Po nedávném vydání krajového sborníku „**Náš ještěd**“ je to další projev vysoké kulturní úrovně tohoto malého městečka. Časopis se jmenuje **Listy z Podještědí**.

● **Státní archiv Východočeského kraje v Zámruku** rozvíjí v poslední době i publikační činnost. Kromě několika odborných publikací je připravován Sborník tohoto archivu, pravidelně je vydávána rotaprintovaná ročenka „**Okresní archivy Východočeského kraje**“ (zatím za r. 1967 a 1968) a v letošním roce začaly vycházet rovněž na rotaprintu „**Informace o archivních dokumentech a archívech Východočeského kraje**“ (dosud dvě čísla). Ve 2. čísle Informací je otištěn zápis z titulního listu sobotecké pozemkové knihy z r. 1574 „**Cožkolivěk činíš, čin opatrně a na budoucí věci se rozpomínej!**“

● **Otakar Štorch-Marien: Ohňostroj** (ČS Praha 1969, 496 str.). Ve druhém díle svých nakladatelských pamětí, které přináší velké množství zajímavých podrobností z kulturního života v Praze na přelomu 20. a 30. let, vzpomíná dr. O. Štorch-Marien opět i na svou spolupráci se soboteckými rodáky ing. Karlem Smrčem (redigoval mj. aventinskou revui pro film Studio) a Fráňou Šrámkem (Aventinum vydalo v překladu Louise Brun-Laloire francouzsky jeho Žasnoucího vojáka). Mihně se tu jméno Václava Špály zvláště v souvislosti s Aventinskou mansardou a několik řádků je věnováno i autorovu strýci, jičínskému pedagogu Gotthardu Storchovi, o němž se teprve z této knihy dovidáme, že zemřel r. 1967 ve věku 86 let. Hodně se dovidáme i o přínosu vzácné přítelkyně našeho kraje prof. Naděždy Melnikové-Papouškové české kultuře.

● V letošním roce oslavilo Gymnasium M. M. Hodži v Liptovském Mikuláši padesátiletí své existence. K této příležitosti Středoslovenské nakladatelství jako zájmový náklad pro MsNV v Liptovském Mikuláši vydalo almanach pod názvem **Pamätnica 50. výročia založenia Hodžovho štátneho reálneho gymnázia v Liptovskom Mikuláši**, který sestavil a redigoval **Ladislav Paška** (Středoslovenské nakladatelství 1968, stran 303, náklad 2000 ks, cena 21 Kčs).

Vedle velmi dobrých literárně-historických a historických úvodních studií (např. z pera univ. prof. dr. Miloše Tomčíka, prof. dr. Jána Petrika, dr. Rudo Brtáně ad.) je ve sborníku celá řada vzpomínek profesorů i žáků školy. Nás bude především zajímat vzpomínka spisovatele prof. Miroslava Hallera [Živé vzpomínky], v níž připomíná působení soboteckého rodáka prof. Duchoně a jeho realizaci Šrámkova Léta. V dalších vzpomínkách připomíná Duchoně prof. Stanislav Holeček a prof. dr. Ján Michalko, který jej i několik dalších kvalifikuje jako mimořádně schopné profesory.

Ukazuje se, že bude zapotřebí mnohem intenzivněji poznávat činnost českých profesorů na Slovensku, zejména v letech dvacátých, a zároveň zjišťovat vzájemné ovlivňování kultur obou našich národů.

PhDr. Vladimír Wolf

● **František Buriánek**, autor monografie Národní umělec Fráňa Šrámek (1960), znovu zhodnotil Šrámkovo dílo a zapojil je do obrazu literárního vývoje v své knize **Česká**

literatura 20. století [Od moderny devadesátých let do současnosti]. Knihu vydal 1968 Orbis v knižnici Malá moderní encyklopedie.

• Ve výboru moderní milostné poezie české **Mým snem jsi prošla**, kterou uspořádal **VI. Karfík** pro nakladatelství Mladá fronta (1969), najdeme Šrámkovy básně *Dívka, Příběh a Milenec* v dubnu.

• **Alois Havel — Zdeněk Třešňák: Borisek** (Sírěna 1968, 85 stran). Nová knížka krajového autora líčí události roku 1945 na Bakovsku. Škoda, že vychází s takovým zpožděním.

• **Krásy Československa**, velká obrazová publikace, reprezentující naši vlast i v cizině, přináší též fotografie Kostí z Plakánku a Trosek od Věžického rybníka, oba pohledy značně konvenční a velmi už okoukané.

• **Východočeské hrady a zámky 1.** (Krajská komise cestovního ruchu VČ KNV Hradec Králové 1968). Skládačka výtvarníka J. Škopka seznamuje zájemce s Kostí, Humprechtem, Troškami, Hrubou Skálou a Hrubým Rohozcem. Každý obrázek je doprovázen stručným textem a je připojeno i cizojazyčné resumé.

• **Václav Kozák: Železnice 1969.** Rozmnoženo, nestránkováno. Drobná brožura známého vlastivědného pracovníka seznamuje návštěvníky městečka s přírodou, historií a památkami Železnice a okolí. Je doplněna četnými ilustracemi a reprodukcemi předmětů ze železničského muzea.

• Dva nové časopisy. Prvním je kulturní měsíčník **Východočeského kraje**, který se jmenuje **Texty**. Šéfredaktorem je Petr Průša, vydavatelem Krajské osvětové středisko v Hradci Králové a jedno číslo stojí 5 Kčs. Budou zde publikovány literární práce i drobné kulturní zprávy a recenze. — Pedagogická fakulta v Hradci Králové, katedra historie, vydala ve svých Zprávách za redakce Vl. Lesáka dvě diplomní práce posluchačů pod názvem „**Příspěvky k regionálním dějinám**“. Dobrou úroveň má studie M. Janouškové a Vl. Lesáka „1. máj v severovýchodních Čechách“.

• **Krkonoše — Podkrkonoší IV.** Za redakce dr. Zd. Vašíčka a dr. Vl. Wolfa vydalo Muzeum Podkrkonoší v Trutnově 1969, 312 str. Aktivní trutnovské muzeum přichází již se čtvrtým svazkem tohoto vlastivědného sborníku. Najdeme v něm i několik příspěvků dotýkajících se našeho okolí. Jiří Frajdl v článku „Rok 1918 v severovýchodních Čechách“ se zmiňuje o vzniku Okresního národního výboru v Sobotce a o protičetnickém vystoupení obyvatelstva v Dolním Bousově, které bylo utlumeno národním výborem a sokoly z Jičína. O vymezení regionu Podkrkonoší pro literární bádání se s drobnými nepřesnostmi pokouší Karel Bogar. Zdeněk Kalista přispěl studií Šporkovo Bonrepos a bádání o českém baroku“ a J. B. Čapek rozebírá v příspěvku „Básník Kytice a živá linie české balady“ i baladickou tvorbu Václava Šolce a Fráni Šrámka. Významnou statí je životopis miletinského obrozence Jana Nepomuka Lhoty autorů Vl. Wolfa a D. Halíčkové a potěší nás rovněž rodopisná studie Jana Wagnera „O matce národního umělce Josefa Štefana Kubína a jejím rodě“, odměněná v loňském ročníku literární soutěže Šrámkovy Sobotky. Pro nedostatek místa se nemůžeme zmínit o všech příspěvcích, ale doporučujeme „Krkonoše—Podkrkonoší“ vřele všem zájemcům. Dokazuje totiž, že kvalitní hodnoty vznikají i v nových venkovských vědeckých centrech, jakým je třeba právě trutnovské muzeum. K. B.

• **Ota Holub: Odhodlání a zrada.** Tato brožura vyšla jako druhý svazek edice Branka, kterou vydávají muzea náchodského okresu. Zmiňujeme se o ní jednak proto, že autor si jako motto ke svému líčení událostí roku 1938 až 1939 na Náchodsku vybral Šrámkovu báseň „Podzim 1938“, ale hlavně proto, že ji (a mnoho podobných brožur a sborníků) doporučujeme vedoucím kulturním činitelům našeho okresu s otázkou, proč dosud přes mnohá jednání a snahy nevychází na našem okrese (a v celém Českém ráji) žádný vlastivědný sborník, časopis nebo edice, ač volání po podobných publikacích stále sílí.

• **Východočeský kraj v tisku** — publikace, články a statí z r. 1967. (Státní vědecká knihovna v Hradci Králové 1969, 188 stran, sestavila ing. L. Vlčková za pomoci muzeí a archivů Východočeského kraje). Tato užitečná regionální bibliografie vychází již několik let a podchycuje všechny důležité články a publikace o Východočeském kraji. Sobotcecko je velmi čestně zastoupeno zvláště zásluhou našeho Zpravodaje, jenž je jedním z mála regionálních periodik v kraji. Kladem publikace jsou též pečlivě zpracované rejstříky. Škoda, že publikace vychází se značným zpožděním.

• **Libuše Nezbedová-Olivová** podává ve **Zpravodaji místopisné komise** roč. X-1969, č. 1, str. 144—169 zprávu o soupisu pomístních jmen v Čechách. Tuto důležitou akci

organizuje komise již několik let a získala pro ni mnoho spolupracovníků z jednotlivých míst. V jičínském okrese má být vypracován soupis pro 288 osad, zatím je dostatečným způsobem zpracováno 85 osad (v okrese Semily zpracováno 68 osad, v okrese Mladá Boleslav 62 osad). V závěru článku je seznam spolupracovníků z míst, kteří zpracovali soupis vynikajícím způsobem. Z našeho okolí to jsou: V. Petráček (Domousnice), Josef Sluka (Řitonic), Jindřich Slavík (Mrkvojedy), František Havlík (Osek), František Hájek (Tachov, Jivina, Křenovy a Troskovice) a Josef Vašků (Vyskeř, Drahoňovice, Lažany, Mladostov, Poddoubí a Skalany). Byli bychom rádi, kdyby se pečliví spolupracovníci Místopisné komise ČSAV našli ve všech obcích a osadách Sobotcecka.

Sobotecká všeho chuť

▲ **Stříbrný vítr jako název časopisu.** Šrámkův první román, obraz bojovného a nebojácného mládí, onoho „lyrického věku“, řečeno s Milanem Kunderou, jenž vyšel r. 1910, dal o dva roky později název psanému studentskému časopisu. Redaktorem Stříbrného větru, který také sám psal i zdobil a jehož vyšla pouhá dvě čísla — na podzim r. 1912 — byl spolu se spolužáký Jos. Abrahamem a Jindř. Šeborem oktáván píseckého gymnasia, již tehdy zkoušející své první krůčky veršové, **Miloslav Novotný**, později známý literární kritik, editor děl našich spisovatelů a ředitel knihovny Národního muzea a jejího literárního archivu.

Dr. Fr. Bařha

▲ **Šrámkův Měsíc nad řekou** byl opět promítán v televizi. 15. VIII. ho uvedl druhý program televize NSR a 21. srpna se objevil na našich obrazovkách. Bylo to již poněkoli káté a konstatujeme, že Československá televize se ke Šrámkovým zfilmovaným dílům často vrací. Diváci viděli i Léto a vzpomínají i na poslední uvedení Stříbrného větru 19. ledna tohoto roku.

▲ **Své letošní prázdninové pracovní soustředění** trávil v Sobotce děti z ostravského rozhlasového pěveckého sboru. Byly ubytovány ve škole a na závěr svého pobytu u nás uspořádaly 19. července v děkanském chrámu sv. Maří Magdaleny koncert ze skladeb českých středověkých mistrů, doplněný několika novějšími díly. Na varhany je doprovázel Rudolf Bernátek, sólista ostravského rozhlasu, a přítomni byli i pracovníci holandského rozhlasu. Dirigent sboru Jaromír Richter nám napsal mj.: „... Sdílime okouzlení mnoha umělců krajinou Českého ráje. Neméně na nás zapůsobilo svědkové historie, a to od skromných štítků na rodných domech slavných Čechů přes doklady dovednosti našich řemeslníků (např. v muzeu v Turnově) až po vzdálený vznešený svět hradu Kostí. Jeho architekturu a výstavu děl z Národní galerie jsme si prohlédli se zvláštním zájmem, neboť jsme shodou okolností na soustředění v Sobotce studovali sbory českých mistrů z doby gotické a renesanční. Jejich premiéra se konala na koncertě v děkanském chrámu v Sobotce. I když jsme slyšeli o velké kulturní tradici v Sobotce, byli jsme překvapeni množstvím návštěvníků koncertu, jejich pozorností a porozuměním hudbě a byli jsme vděční i za upřímný potlesk.“

Nezapomenutelným dojmem na nás zapůsobilo natáčení pro holandského režiséra pana Rusticuse na zámku Humprechtě. Jedinečná akustika nám umožnila natočit bez zvláštní námahy nahrávky, které mají jedinečné zvukové vlastnosti a atmosféru.

Někdo řekl, že nezáleží na množství zážitků, ale na jejich intenzitě. Ty silné se nezapomenou. Nemůžeme proto zapomenout ani na naše vztahy k lidem v Sobotce a okolí. Byli jsme překvapeni, jak dobře jsme si rozuměli, i když mezi Sobotkou a Ostravou je podle našich měřítek velká vzdálenost. Musí tedy být mezi námi více společného, než by se na první pohled zdálo. Je dobré si to uvědomit. Moc šumně všem děkujeme.“

▲ **Olympiáda zdravé výživy ve škole.** Tak jako v předloňském roce vyhlásil i letos podnik Potravinový Hradec Králové spolu se 7 potravinářskými výrobními podniky celokrajskou propagační soutěž „Olympiáda zdravé výživy“. Soutěž proběhla od 1. 3. do 31. 5. 1969 a mohly se jí zúčastnit pionýrské i skautské oddíly nebo jiné dětské kolektivy z Východočeského kraje, které mají nejméně 15 členů.

A v čem se soutěžilo? V získávání obalů, etiket nebo uzávěrů lahví. Sortiment opravdu bohatý: kuře, jedlý olej, Karotela, kondenzované mléko slazené, těstoviny, sušenky

a plnotučné mléko. Velmi čile se akce ujaly děti ze sobotecké ZDŠ. Za vedení svých třídních učitelů vytvořily skupiny a plně se zapojily do nezvyklého sběru. Shánění bylo plno a materiálů zakrátko narostlo tolik, že ho pomalu nebylo kam skladovat.

Koncem června navštívili školu zástupci Potravin Hradec Králové a blahopřáli k jedinečnému úspěchu, kterého dva kolektivy na škole dosáhly. 7.B třída za vedení učitelky Blanky Švábové získala 734 bodů a umístila se tak na 7. místě celokrajské soutěže. 2. třída za vedení učitelky Stanislavy Zemánkové získala 638 bodů a umístila se tak na 10. místě soutěže. Obě třídy obdržely kromě sportovních knih a obrázků ještě bohaté kolekce fotografií našich předních zpěváků. Jako hlavní cenu pak každá třída poukázku na 500 Kčs, které si přidaly na zasloužený školní výlet. Je to pěkné a povzbuzující vítězství, o to cennější, že oba vítězné kolektivy jsou jediné z jičínského okresu.

Pa
▲ Sobotecká středisková knihovna byla vybrána okresní knihovnou do krajské knihovnické soutěže „Budujeme vzornou lidovou knihovnu“. Přestože podmínky soutěže jsou tvrdé, sobotecké knihovně se podařilo v minulém roce dosáhnout tak dobrých výsledků, že soutěžní podmínky splnila. Velkou zásluhu na tom mají jak pracovníci knihovny, tak i dobrovolní aktivisté a pomoc MNV a Okresní knihovny. V květnu prověřila práci knihovny krajská soutěžní komise a 17. června se konalo v Deštném v Orlických horách vyhodnocení. Naše knihovna se umístila mezi sedmi nejlepšími v kraji a získala odměnu 1000 Kčs na nákup nových knih a čestné uznání. Odměněna byla rovněž vedoucí knihovny Věra Hašková. Blahopřejeme a těšíme se na slíbený podrobnější článek o práci knihovny.

▲ Rada ONV v Jičíně udělila tajemníku MNV v Sobotce Josefu Valkounovi čestné uznání za obětavou organiza-torskou pomoc při zvelebování města v roce 1968.

▲ Paní Ludmila Žofková z Bakova nad Jizerou, bývalá zemská školní inspektorka a přední pedagogická pracovníce, převzala 24. června z rukou ministra školství prof. dr. Vilíbaldy Bezdíčka nejvyšší pedagogické vyznamenání — medaili Jana Ámose Komenského, kterou jí udělil prezident republiky Ludvík Svoboda.

▲ Prof. Jaroslav Mencl obdržel u příležitosti stého výročí rakouských školských zákonů osobní dopis od ministra školství české vlády prof. dr. Vilíbaldy Bezdíčka, ve kterém je vysoce oceněno jeho pedagogické působení i záslužná kulturní práce.

▲ Sobotecký rodák dr. Václav Šolc byl jmenován dopisujícím členem Chilské akademie přírodních věd za cenný přínos k poznání života jihoamerických Indiánů. Je to krásný dárek k jeho padesátinám (skutečně, není to chyba v tisku), které oslaví 27. září 1969. Zasiíláme mu nejsrdčejší blahopřání ze Sobotky.

▲ Letošní sobotecké posvícení vyvolalo opět spory. Sv. Bartoloměje bylo totiž v neděli a tak se oživil starý problém, zda se má posvícení slavít již 24. srpna či až tu neděli po sv. Bartoloměji, tj. 31. srpna. Nakonec zvítězilo první datum, upekly se koláče, tancovalo se 23. srpna v sokolovně a po tří dny i na Poště — a aby se sporná otázka rozřešila, sřlil nám zasvěcený znalec této problematiky dr. Vladimír Šulc, že o datu konání soboteckého posvícení napíše článek do ZŠS.

▲ Městský archiv v Sobotce získal v poslední době několik velmi cenných pozůstatostí. Je to především písemná pozůstatost odb. učitele Václava Frýby ze Sobotky, věnovaná jeho manželkou, paní Ludmilou Frýbovou. — Vdova po prof. Františku Šolcovi, paní Marie Šolcová z Turnova, zaslala další část památek na svého zemřelého manžela, mj. notový zápis jeho oblíbené písně Ach, cestičko, cesto ušlapaná, pořizený a vyzdobený národním umělcem Václavem Špálou. — Také paní Marie Vlachová z Chýně u Prahy předala archivu vzorně uspořádanou obsáhlou písemnou pozůstatost svého zemřelého chotě, pplk. Miroslava Vlacha. Kromě jeho rukopisných prací obsahuje nepřehledné množství výpisků a poznámek, týkajících se nej-různějších stránek minulosti Sobotecka. Všem třem jmenovaným dávkám patří uznání za vzácný poměr k písemnostem a za jejich vřelý vztah k Sobotecku, neboť v soboteckém archivu budou tyto vzácné materiály dobře uloženy a poslouží četným badatelům.

▲ Jedním z největších zážitků v letošní sezóně na Humprechtě byl zájezd dětského pěveckého sboru školy ze Sadské u Poděbrad, vedeného učitelkou Tamarou Šmrčkovou. V hodovní síni uspořádali pravý koncert. Škoda, že podobných obětavých učitelů není u nás mnoho.

▲ Časopis „Neděle“ z 30. 5. 1969 přináší na str. 5 poznámku o vstupenkách v podobě pohlednice, které jsou zavedeny místy v Jugoslávii, a zmiňuje se o tom, že podobný nápad byl u nás už realizován „někde u Dobrušky“.

Číslované pohlednice místo vstupenek se vydávaly na Humprechtě téměř od zahájení provozu a tento způsob se udržel ještě několik let po válce. Mnohokrát se o tom velmi pochvalně psalo v tisku, protože taková pohlednice, i když v poměrně velmi laciném provedení, má velmi důležitý efekt propagační. Především ji nikdo v okolí objektu neodhodí. Její majitel cítí potřebu někomu ji poslat, ale i když si ji přinese domů, jistě se jí pochlubí v okruhu svých známých a tak rozšíří zájem o návštěvu objektu. V současné době vydává pohlednice místo vstupenek Šrámkův dům v Sobotce, bylo by ale velmi vhodné obnovit tento zvyk i na Humprechtě.

▲ Naše soutěž. Třetí soutěžní úkol byl skutečně velmi těžký a je vidět, že je třeba dívat se po Sobotecku mnohem pozorněji, ne jen povrchně. Na fotografii v dvojčísle 4—5 byl detail ze sousoší sv. Trojice na návsi ve Veselí z r. 1834. Dostali jsme jedinou správnou odpověď Přemysla Šimůnka, žáka 9.B sobotecké ZDŠ. Píše i další podrobnosti o sousoší: „...dole je nápis: Tato statue je založena ku cti nejsv. Trojice nákladem sousedů Vesec-kých. Léta Páně 1834. — Je vytesána z kamene z Plákně a udělal ji lidový umělec. Stojí v zahrádce mezi dvěma lipami.“ — Barevnou fotografii tohoto sousoší najdete i v nedávno vyšlé knize „Jičín a jeho kraj“. Přemysl Šimůnek získává za správnou odpověď knihu. Další soutěžní úkol otiskneme v příštím čísle.

▲ Ještě o křídlatce hrotolisté. Článek o této rostlině v našem kraji vyšel ve 12. čísle loňského ročníku ZŠS. Údaje v tomto článku obsažené doplňují tím, že další skupina této rostliny se nalézá též v parčíku u cesty podél bývalého pivovaru na Kostí. Snad je zajímavé, jak se sem tato rostlina dostala. Bylo to asi v r. 1922, kdy jsem navštívil bývalého zámeckého zahradníka v Humprechtě p. Pišturu. V jeho zahrádce byla pěkná skupina rdesna (křídlatky hrotolisté). Vzal jsem si od něho několik sazeček a zasadil jsem je poblíž hradu Kostí, kde se dobře ujaly a zbujněly. Skupina v parčíku však vede tuhý boj o existenci se vzrostlým černým bezem a vadí jí i částečné zastínění parkovými stromy.

Rudolf Sušánka, kronikář obce Podkost
 Ve zmíněném křoví pod kosteckým pivovarem stojí i dva krásné starší tisy. Při probírce, která je velmi nutná, bude třeba na ně brát ohled, aby neskončily stejně jako tis na kostecké skále.

▲ Vtipný nápad, jak si zajistit dostatek brigádníků pro špičkovou sezónu zpracování letního ovoce, měla sobotecká Fruta. Výzvu totiž vysílalo rozhlasové Mikroforum — a přihlásilo se tolik zájemců-studentů z celého státu, že ani nebylo možno všem vyhovět.

▲ Sobotečtí fotbalisté, oslabení odchodem svých nejlepších hráčů na vojnu, sestoupili po ukončení jarního kola I.B třídy Podkrkonoší opět po dvou letech do okresního přeboru. V posledním mistrovském zápase prohráli s Duklou Jičín B 1 : 3. Přejeme jim brzký návrat do vyšší soutěže.

A první podzimní výsledky: V prvních podzimních zápasech okresního přeboru remizovali fotbalisté Sokola Sobotka v Miletině 1 : 1, prohráli v Lázních Bělohradě 1 : 3 a vyhráli nad Železnicí 7 : 1, nad Popovicemi 4 : 1 a nad Robousy 4 : 0.

▲ Kulturní kalendář jednou větou: 2. VII. 1914 zemřel malíř Jan Proušek. 11. VII. 1929 zemřel básník Joža Zindr. 31. VII. 1844 se narodil v Sobotce organizátor českého zdravotnictví MUDr. Hynek Pelc. 8. VIII. 1964 zemřel v České Lípě odb. učitel Jaroslav Šulc, známý hudebník. 9. VIII. 1874 se narodil sobotecký lékárník a vlastivědný pracovník PhMr. Jaroslav Macoun. 22. VIII. 1939 zemřel v Dolním Bousově národopisec Eduard Folprecht. 24. VIII. 1859 se v soboteckém Březně narodil Václav M. Dufek, autor vzpomínkové knížky „Před 60 lety“. 28. VIII. 1964 zemřel divadelní výtvarník Vlastislav Hofman z Jičína.

7. IX. 1829 se v Sobotce narodil vlastenecký kněz P. Václav Hrdlička. 11. IX. 1884 se narodila v Kostelci u Jičína paní Miloslava Hrdličková-Šrámková. 29. IX. 1909 se v Sobotce narodila dlouholetá předsedkyně MNV Drahomíra Bílková-Kyzivátová.

▲ Sňatky: 5. VI. uzavřeli v Sobotce sňatek Ludmila Pozdníčková z Radimí a Petr Adam ze Sobotky. 14. VI. byli oddáni na Sychrově Helena Havrdová ze Zámostí s Miroslavem Těšínským ze Všelib a 19. VI. tamtéž Alena Nejedlá z Oseka s Ivanem Tuškou z Ostroměře. 26. VI. uzavřeli v Sobotce sňatek Dagmar Kafková ze Sobotky s Františkem Karlem z Markvartic. 27. VI. byli v Jičíně

oddání Eva Sádková z Rakova a Stanislav Mrskoš z Rakova. 5. VII. uzavřeli v Sobotce sňatek Hana Floumová z Kněžnice a Ladislav Drapák z Plhova. 12. VII. byli v Sobotce oddáni Anna Kachčíková z Liptálu s Jaromírem Helikarem ze Samšiny a 17. VII. tamtéž Alena Ortová ze Samšiny s Jiřím Lhotou z Cidliny.

▲ **Zpravodaj se dozví vše.** Více než rok tajila slečna Alena Hořánková, pocházející ze starobylého soboteckého rodu Soboteckých a svou lásku k domovu předků dokazující každoročním prázdninovým pobytem v Sobotce, svůj sňatek s panem Ladislavem Řehouškem. Nakonec jsme se o něm přece jen dozvěděli a oběma zasláme do Chebu nejen dodatečně blahopřání k sňatku, ale gratulujeme zároveň i k narození syna Petra.

▲ **Do stavu manželského** vstoupil 26. července 1969 bývalý sobotecký učitel Josef Mafátko. Jeho vyvolenou je slečna Renata Vyšanská z Kamenice u Jičína — a svatba se konala samozřejmě na MNV v Sobotce. Blahopřejeme!

▲ **Zlatá svatba.** 50 let společného života oslavili 30. srpna 1969 na MNV v Sobotce manželé Rosalie a Mikuláš Kaminských z Mladějova. Srdečně blahopřejeme.

▲ **Životní jubileum.** 8. června se dožila 90 let paní Anna Folprechtová ze Kdanic. Vychovala 9 dětí, z nichž dvě již zemřely. V den jubilea měla 20 vnuků a 19 pravnuků a jejich počet se prý do podzimu ještě zvýší. — K vzácnému jubileu blahopřáli paní Folprechtové nejen členové rodiny, ale i zástupci MNV v Kdanicích a další občané. Se všemi gratulanti si vzpomínala na své mládí a celý život. Babička se těší dobrému zdraví, pouze oči jí už tolik neslouží. Zajímá se o všechny události a Zpravodaj Šrámkovy Sobotky si nechává předčítat do poslední řádky.

J. Linka

▲ **Jan Šolc,** dlouholetý městský tajemník a vedoucí úřadovny MNV v Sobotce, se dožil 2. července 75 let. Kromě svých úředních povinností se zabýval i filosofií (teorie absolutna), psal do novin, pracoval v městské knihovně a byl dlouhou dobu soboteckým kronikářem. K životnímu jubileu blahopřejeme.

▲ **Jindřiška Slavíková** oslavila 14. července 75 let. Všichni, kdo známe tuto nesmírně obětavou veřejnou soboteckou pracovníci, tomu nechceme věřit. Svou energií přetrumfne mnohé mladší. Dosvědčí vám to její spolupracovníci v Osvětové besedě stejně jako v Červeném kříži, v Českém svazu žen i v organizaci Lidové strany a kde ještě všude. Vidíme ji při organizování tanečních kursů i nejruznějších zájezdů, setkání se s ní na všech kulturních akcích ve městě. Za všechnu tu veřejnou práci jí vyslovujeme touto cestou upřímný dík a přežeme hodně zdraví do dalších let.

▲ 24. června dožil 65 let **Jan Knob CSc.**, ředitel Muzea Českého ráje v Turnově. Oslavných článků k jeho životnímu jubileu jsme četli několik a tak se skromně přidáváme se svým krátkým, ale stejně upřímným vinšem. Vždyť k mnoha jeho profesím — básník, učitel, redaktor, spisovatel, ředitel podniku, v padesátých letech pomocný dělník, závozník, pak muzejník, vědec atd. atd. — můžeme přidat i my jednu: spolupracovník Zpravodaje Šrámkovy Sobotky. Tož se tedy těšíme na další články.

▲ **Šedesátiny oslavil** 15. července pan **Jindřich Slavík**, markvartický kronikář. Čtenáři Zpravodaje ho znají jako autora mnoha zajímavých článků o Markvarticích a okolí. Zná stejně dobře historii i současný život obce, minulost jednotlivých rodů, pověsti, pomístní jména, krajevou literaturu atd. Jeho spolupráce si vážíme stejně my v redakci ZŠS jako třeba pracovníci ČSAV. Markvartická kronika patří jeho zásluhou k nejlépe vedeným kronikám na okrese. Jindřich Slavík je z rodu prostých venkovských rolníků — písmáků, jakých by mělo být na našich vesnicích více. Mnoho zdraví a chuti do další práce!

▲ **Sobotečtí jubilanti:** 91 let oslaví 26. IX. Marie Dvorská ze Sobotky. 85 let se dožívá 10. IX. Marie Zahrádková ze Staňkovy Lhoty. 80 let bude 5. IX. Běle Thámové a 23. IX. Jaroslavu Podobskému ze Sobotky. 75 let se dožívá 18. IX. Anna Pospíšilová a 70 let 2. IX. Anna Houžvičková ze Sobotky. 65 let oslaví 7. IX. Marie Jansová, 24. IX. Vilma Pekařová a 30. IX. Ludmila Rottová ze Sobotky.

▲ **Sobotečtí jubilanti:** 9. VII. se dožila 96 let nejstarší občanka Sobotky Kateřina Kyzvátová č. 228. 91 let oslavila 23. VII. Ludmila Kolesová ze Sobotky. 75 let se dožívají: 8. VII. Božena Česenková ze Sobotky, 19. VII. Anežka Ajchlerová ze Stéblovic, 8. VIII. Božena Ortová a Karel Tomsa ze Sobotky a 17. VIII. František Novák ze

Stéblovic. 70 let oslavují: 2. VII. Miloslav Ort a Anna Krámková, 11. VII. Michal Frank, 21. VII. Josef Kunst, 31. VII. Bohumil Diviš, 21. VIII. Marie Kudláčová a 27. VIII. Božena Vokounová, všichni ze Sobotky. 65 let se dožívají: 10. VIII. Marie Dubská ze Stéblovic a 26. VIII. Jaroslav Mizera ze Zajakur.

▲ 18. června 1969 **zemřela** náhle ve věku 65 let učitelka v. v. **Marie Brixová ze Sobotky.** Znali jsme ji všichni, všichni jsme ji měli rádi a snad proto a pro její drobnou postavu jsme o ní mluvili jako o Mařence nebo Márince Brixové. Na školách v Sobotce i okolí vychovala velký počet žáků. Pomáhala ředitelce Gabriele Mačenkové shromažďovat materiál k vyučování vlastivědy na školách Sobotecka a záslužnou práci vykonala i při ochraně sbírek soboteckého muzea. V poslední době shromáždila bohatou dokumentaci o hřbitovech, pomnicích a božích mukách v našem okolí. Chystala z něho článek pro Zpravodaj. Věřme, že někdo tento materiál převezme, doplní a k uctění památky učitelky Marie Brixové připraví do tisku.

▲ **Prof. ing. Zdeněk Flejberk** zemřel 19. června v Liberci ve věku 46 let. Vzpomínáme na něho jako na dlouholetého vlastivědného pracovníka v Hořicích v Podkrkonoší a autora četných regionálních článků a studií, jimiž se zúčastňoval i literární soutěže Šrámkovy Sobotky.

▲ 27. července **zemřel prof. dr. Oldřich Průša**, rodák z Domousnic. Byl universitním profesorem na právnické fakultě KU v Praze a v poslední době tajemníkem byra ÚV KSČ pro řízení stranické práce v českých zemích. Smrt ho zastihla ve švédském Malmö ve věku pouhých 42 let.

▲ **Úmrtí v červnu:** 2. VI. Marie Rulcová ze Spyšové ve věku 86 let. 3. VI. Emilie Šnajdrová ze Zajakur ve věku 68 let. 10. VI. Václav Bartoň z Markvartic ve věku 66 let. 11. VI. Josef Kozák z Blat ve věku 71 let. 17. VI. František Kratochvíl ze Sobotky ve věku 68 let. 23. VI. Lenka Optlová z Plhova ve věku 17 let. 24. VI. Miroslav Bobek z Oštovic ve věku 81 let. 26. VI. Josef Kořínek ze Stěelce ve věku 69 let a Václav Svoboda ze Spyšové ve věku 74 let. 30. VI. Václav Dráb z Prahy ve věku 49 let.

▲ **Úmrtí v červenci:** 1. VII. Ladislav Kupec z Markvartic ve věku 76 let. 7. VII. Josef Landovský z Rovně ve věku 70 let. 12. VII. Alois Kvapil ze Zámostí ve věku 67 let. 13. VII. Josef Veselý z Lavic ve věku 69 let. 14. VII. Josef Fišer ze Sobotky ve věku 87 let. 20. VII. Bohumil Adam ze Sobotky ve věku 71 let a Emilie Pažoutová z Rytířovy Lhoty ve věku 76 let. 22. VII. Vladimír Bulva z Dobšic ve věku 84 let. 25. VII. Františka Drbohlavová z Příchvoje ve věku 76 let. 28. II. Zdeňka Balcarová z Rovně ve věku 67 let.

▲ **Úmrtí v srpnu:** 4. VIII. Anna Sládková ze Sobotky ve věku 83 let a Alois Ort z Oseka ve věku 74 let. 7. VIII. Ludmila Bulvová z Dobšic ve věku 84 let. 8. VIII. Karel Zahrádka ze Staňkovy Lhoty ve věku 89 let. 10. VIII. Alois Vachta z Podkosti ve věku 65 let. 9. VIII. Václav Rudolf z Nepřívěce ve věku 79 let. 14. VIII. Josef Černý z Oseka ve věku 69 let. 25. VIII. Růžena Podhorská z Olomouce ve věku 64 let. 27. VIII. Bohumil Šolc z Markvartic ve věku 77 let.

▲ **Redakční.** Plníme svůj slib z posledního čísla a zarážujeme na vnitřní dva listy obrázky, které doplňují červnové „sokolské“ číslo. Zároveň s nimi otiskujeme i další sportovní materiály, které jsme získali.

V minulých dnech jsme museli některým stálým odběratelům, kteří letos ještě nezaslali dobrovolné předplatné na vydávání našeho časopisu, zaslat **upomínku** se složenkou. Nedostaneme-li od nich do 30. září příspěvek, budeme jim muset zastavit dodávání Zpravodaje. Věříme, že to nebude nutné. Velká většina předplatitelů pochopila naši těžkou situaci, vzniklou po zvýšení cen, a zaslala své příspěvky včas. Znovu jim děkujeme za zaslání značně vysoké částky, které umožňují neztencovat rozsah časopisu. Jejich seznam otiskneme jako zvláštní přílohu v prosinci.

Omlouváme se našim čtenářům za kratší přestávku ve vydávání časopisu, kterou nahrazujeme tímto trojčíslem. Byla zaviněna přestavbou a modernizací zařízení v tiskárně. Další čísla již vyjdou opět normálně.

Nakonec upozorňujeme všechny čtenáře, kteří mají zájem o rozmnožený **obsah loňského ročníku ZŠS** (i starších ročníků) a o denní **cyklostylovaný Zpravodaj XIII. Šrámkovy Sobotky**, aby si o ně napsali do redakce ZŠS.